

Rhwydwaith Diogelu GIG Cymru

Adroddiad Blynyddol 2020-21

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Gwella sgiliau gweithlu cymwys

Crynodeb o'r Rhanbarthau

Gweithgarwch yn y dyfodol

Arwain drwy gydol y pandemig

Adnoddau ar gyfer gwella

Rhoi newid ar waith mewn ymarfer

Cynnwys

Ynglŷn â'r Tîm Diogelu Cenedlaethol 4

Ynglŷn â'r Rhwydwaith Cenedlaethol 4

Rhagair y Cadeirydd 5

Canolbwyntio ar gyflawni 5

Rhannu a gwella 5

Cyfnod heriol 6

Casgliad 7

Arwain drwy gydol y pandemig 8

Cyflwyniad 8

Arwain o ran plant sy'n derbyn gofal 9

Arwain o ran trais yn erbyn 11

menywod, cam-drin domestig
a thrais rhywiol

Adnoddau ar gyfer gwella 12

Y Matrics Aeddfedrwydd Diogelu 13

Fframwaith Asesu Iechyd ar gyfer 15

Plant sy'n Derbyn Gofal

Rhoi newid ar waith mewn ymarfer 16

Newidiadau i'r Trefniadau Diogelu	16
wrth Amddifadu o Ryddid, o ganlyniad	
i'r Ddeddf Galluedd Meddyliol (Diwygio)	
System Rheoli Diogelu Unwaith i Gymru	19

Gwella sgiliau gweithlu cymwys 20

E-ddysgu	21
Hyfforddiant Gofyn a Gweithredu	21
Dosbarth Meistr i Bediatregwyr	23
ar Ddiogelu Plant	

Crynodeb o'r Rhanbarthau 24

Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau	25
Ambiwlans Cymru	
Ymddiriedolaeth GIG Prifysgol Felindre	26
Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda	27
Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf	28
Morgannwg	
Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	29
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	30
Bwrdd Iechyd Addysgu Powys	31
Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe	32
Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan	33
Iechyd Cyhoeddus Cymru	34

Gweithgarwch yn y dyfodol 35

Bwrw golwg yn ôl ac ymlaen	35
Sganio'r gorwel	36

Casgliad 38

Rhwydwaith Diogelu GIG Cymru
Ebost: NST@wales.nhs.uk
Mehafin 2021

Ynglŷn â'r Tîm Diogelu Cenedlaethol

Mae'r Tîm Diogelu Cenedlaethol yn dîm o feddygon a nyrsys arbenigol sy'n gweithio yn agos gyda Llywodraeth Cymru, y 7 Bwrdd Iechyd a'r 3 Ymddiriedolaeth GIG i wella diogelu ar draws GIG Cymru.

Mae'r Tîm Diogelu Cenedlaethol yn hwyluso ac yn cydgadeirio Rhwydwaith Diogelu GIG Cymru (y Rhwydwaith) er mwyn sicrhau bod cydweithio'n digwydd ym maes diogelu rhwng yr Ymddiriedolaethau, y Byrddau a rhanddeiliaid allweddol.

Mae gan y Tîm Diogelu Cenedlaethol le unigryw yn y Rhwydwaith, oherwydd mae'n cynnig modd i weld ar lefel genedlaethol y gweithgarwch sy'n digwydd ym maes diogelu o fewn yr Ymddiriedolaethau a'r Byrddau a'r tu allan iddynt ledled Cymru.

Mae'r Rhwydwaith yn darparu cymorth arbenigol o ran diogelu gan ddysgu o ddigwyddiadau, mae'n rhannu arfer da ym maes diogelu ac mae'n casglu gwybodaeth am faterion cenedlaethol cyfredol drwy ymgysylltu â grwpiau sy'n bodoli'n barod.

Ynglŷn â'r Rhwydwaith Cenedlaethol

Mae'r Rhwydwaith yn un o grwpiau strategol GIG Cymru sy'n cyfarfod bob chwarter ac sy'n cynnwys aelodau o'r Ymddiriedolaethau a'r Byrddau, y Tîm Diogelu Cenedlaethol, Llywodraeth Cymru a rhanddeiliaid allweddol eraill.

Cafodd ei lansio yn 2012, ac yn ystod y degawd diwethaf mae wedi llwyddo i gysylltu polisi lleol a pholisi cenedlaethol â'i gilydd ac mae'n cynorthwyo'r Ymddiriedolaethau a'r Byrddau i gyflawni eu cyfrifoldebau o ran diogelu. Mae'r Rhwydwaith yn chwarae rôl hanfodol o safbwynt sicrhau dull cydweithredol o ymdrin â diogelu yng Nghymru.

Mae'r Rhwydwaith yn darparu cymorth arbenigol o ran diogelu gan ddysgu o ddigwyddiadau, mae'n rhannu arfer da ym maes diogelu ac mae'n casglu gwybodaeth am faterion cenedlaethol cyfredol drwy ymgysylltu â grwpiau sy'n bodoli'n barod.

Caiff y Rhwydwaith ei arwain gan Dr Aideen Naughton o'r Tîm Diogelu Cenedlaethol a'i gydgadeirio gan Ann Hamlet o Fwrdd Iechyd Aneurin Bevan, ac mae'r ddwy ohonynt yn cynnig arbenigedd ac arweinyddiaeth gydweithredol amhrisiadwy i'r Rhwydwaith.

Mae'r Rhwydwaith o fudd i ddefnyddwyr gwasanaeth ledled Cymru ac mae'n sicrhau bod gwybodaeth am arfer da a meysydd i'w datblygu yn cael ei rhannu ag arweinwyr diogelu a bod oedolion a phlant ledled Cymru yn elwa o ddarpariaeth dda ym maes diogelu.

Dr Aideen Naughton

Rhagair y Cadeirydd

Croeso i Adroddiad Blynyddol Rhwydwaith Diogelu GIG Cymru.

Fel Cadeirydd y Rhwydwaith, mae'n bleser cael dangos y gwaith gwerthfawr sydd wedi'i gyflawni ledled Cymru i gadw plant ac oedolion yn ddiogel.

Mae'r adroddiad hwn yn disgrifio ein cyflawniadau allweddol yn ystod 2020-2021, a bu Rhwydwaith Diogelu GIG Cymru yn adnodd hollbwysig yn ystod y flwyddyn anarferol a heriol hon. Ym mis Mawrth 2020, cafodd y DU ei tharo gan y pandemig COVID-19. Roedd effeithiau'r pandemig yn gymhleth ac yn eang ac maent i'w teimlo o hyd wrth i mi ysgrifennu'r rhagair hwn.

Mae diogelu yn ystod pandemig byd-eang wedi newid a llunio GIG Cymru mewn ffyrdd na ellid bod wedi'u rhagweld. Bydd yr adroddiad hwn yn rhannu gwybodaeth am y ffyrdd y mae'r Rhwydwaith wedi tynnu rhanddeiliaid allweddol ynghyd er mwyn sicrhau bod modd darparu'r gofal arferol o ran diogelu a bod modd i gynydd o ran diogelu barhau.

Canolbwyntio ar gyflawni

Mae'r dull cydweithredol o ymdrin â diogelu, a hwylusir gan y Rhwydwaith, wedi ein galluogi i gyflawni'r canlyniadau heriol a oedd yn ofynnol yn ystod 2020 a 2021, gan ddefnyddio'r arbenigedd amrywiol sy'n bodoli ar draws y grŵp.

Gyda'n gilydd rydym wedi datblygu cymorth a chyfleoedd dysgu proffesiynol arbenigol, wedi rhannu ymarfer diogelu ac wedi casglu gwybodaeth am faterion cenedlaethol cyfredol drwy ymgysylltu â grwpiau sy'n bodoli'n barod.

Rhannu a gwella

Mae'r Rhwydwaith wedi ymrwymo i sicrhau bod dull gweithredu sy'n golygu rhannu a gwella yn rhan annatod o waith diogelu yng Nghymru. Mae'r Rhwydwaith yn ymwybodol ei fod yn gwella'n barhaus drwy gofnodi themâu sy'n dod i'r amlwg, dysgu o ddigwyddiadau, dysgu o arfer da, rhannu'r materion sy'n ein herio ac sy'n rhoi straen arnom, a dathlu llwyddiannau ein gilydd. Cryfder allweddol sydd wedi dod i'r amlwg yw'r parodrwydd i rannu arfer da ar draws sefydliadau – mae enghreifftiau o gyflawni lleol sydd wedi'i deilwra i'w gweld yn yr adran 'Crynodeb o'r Rhanbarthau'.

Wrth gyflawni ein gwaith, mae'r Rhwydwaith wedi ystyried yr angen i ymgorffori cynaliadwyedd ym mhob peth a wnawn, gan ddefnyddio egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015). Drwy weithredu'r 'Pum Ffordd o Weithio', ein nod yw sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.

Cyfnod heriol

Ers cyhoeddi ein hadroddiad diwethaf, mae'r byd o'n cwmpas wedi newid yn sylweddol ac mae pwysau a galwadau newydd yn codi'n syndod o sydyn o ganlyniad i bandemig byd-eang.

Wrth i 2021 fynd rhagddi, yr her i ni fydd parhau i gyflawni rhagoriaeth o ran diogelu gan ymdrin ag effeithiau COVID-19 ar yr un pryd. Mae'r effaith ar y Rhwydwaith wedi bod yn amlwg, wrth i bartneriaid y Rhwydwaith gael eu hadleoli mewn amryw ffyrdd i gynorthwyo'r ymateb rheng flaen i COVID-19 yng Nghymru. Bydd yr adran am **Arweinyddiaeth** yn yr adroddiad hwn yn rhoi darlun o'r addasiadau a wnaed yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

O ganlyniad i'r pandemig, mae capasiti'r Rhwydwaith wedi bod dipyn yn llai, ac mae hynny wedi effeithio ar ei allu i gyflawni amcanion y Cynllun Gwaith arfaethedig gwreiddiol ar gyfer 2020-2021. O ganlyniad, mae'r Cynllun Gwaith wedi'i adolygu a'i ddiwygio gan y Rhwydwaith ac wedi'i addasu i lefel gyraeddadwy o ganlyniad i'r amgylchiadau. Er bod ein gallu i gyflawni'r Cynllun Gwaith wedi lleihau, cynyddodd ein gweithgarwch arwain – mae darlun o'r ystod o gamau gweithredol a strategol yr ydym wedi bod yn ymwneud â nhw i'w weld isod yn yr adran 'Arwain drwy gydol y pandemig'.

Casgliad

Mae gan Rhwydwaith Diogelu GIG Cymru uchelgais cyffredin, sef y dylai egwyddorion a dyletswyddau diogelu gael eu rhoi ar waith mewn modd holistaidd, cyson ac effeithiol ar draws GIG Cymru. Rydym o'r farn nad oes modd i'r budd a ddymunir ar gyfer oedolion agored i niwed, pobl ifanc a phlant gael ei wireddu na'i gyflawni drwy weithredu ar wahân.

Mae'r Rhwydwaith yn adnodd hanfodol ac egnïol yng Nghymru, ac mae ganddo garfan o arweinwyr system modern sydd â hygredd ac sy'n cael eu gwerthfawrogi ym maes diogelu, ac sy'n sefydlu'r weledigaeth o greu:

'Cymru lle mae diogelwch a lles pawb o'r pwys mwyaf.'

Ni fyddai cyflawniadau'r Rhwydwaith dros y flwyddyn ddiwethaf wedi bod yn bosibl heb ein partneriaethau agos a heb y lefel uchel o gydweithio a chyd-greu cydweithredol sy'n digwydd. Rydym wedi ymrwymo i sicrhau bod cydweithio'n parhau er gwaetha'r flwyddyn heriol a fu a'r blynyddoedd heriol sydd, heb os, o'n blaenau.

Wrth i ni ddod drwy'r pandemig, rhaid i'r Rhwydwaith gynorthwyo GIG Cymru a rhanddeiliaid allweddol allanol wrth iddynt addasu gwasanaethau ac ystyried y newidiadau a fydd yn ofynnol er mwyn wynebu'r byd wedi'r pandemig. Wrth wneud hynny, bydd y Rhwydwaith yn gweithio i sicrhau nad oes unrhyw gyfaddawdu o ran ansawdd a'n bod yn dysgu o'r ymarfer arloesol a'r arweinyddiaeth glinigol ragorol yr ydym wedi'u gweld. Rhaid i'r Rhwydwaith hefyd fod yn eiriol ar ran defnyddwyr gwasanaeth agored i niwed yng Nghymru a sicrhau bod newidiadau'n diwallu eu hanghenion mewn modd cadarnhaol.

Bydd angen i'r Rhwydwaith fod yn ystwyth ac yn hyblyg wrth ystyried ein dyheadau a'n dulliau cyflawni ar gyfer y blynyddoedd sydd i ddod, ac rydym wedi ymrwymo i sicrhau ein bod yn bodloni'r gofynion hynny.

Diolch am ddarllen yr adroddiad hwn – rwy'n gwerthfawrogi eich cefnogaeth yn ystod y cyfnod heriol hwn.

Dr Aileen Naughton

Cadeirydd Rhwydwaith Diogelu GIG Cymru

Arwain drwy gydol y pandemig

Cyflwyniad

Dros y flwyddyn ddiwethaf mae'r GIG wedi wynebu ei her fwyaf ers ei sefydlu, yn sgil y pandemig COVID-19 na welwyd mo'i debyg o'r blaen. Mae cydweithwyr ar bob lefel yn y GIG wedi ymateb mewn modd anhygoel i'r her honno drwy ddatblygu ffyrdd newydd o weithio er mwyn cynorthwyo ein poblogaeth.

Yn ystod y pandemig, gwelsom enghreifftiau gwych o ofal o safon, a oedd yn cynnwys: ailhyfforddi ac adleoli staff er mwyn ymateb i COVID-19, gweithio'n effeithiol fel tîm, newid ffyrdd o gyfathrebu gan gynnwys defnyddio TG, datblygu pecynnau hyfforddiant rhithwir, ac yn anad dim sicrhau bod yr holl drefniadau'n canolbwyntio ar anghenion newydd a chyfnewidiol defnyddwyr gwasanaeth.

Er mwyn bodloni gofynion gwaith diogelu effeithiol yn ystod pandemig, gwnaeth y Rhwydwaith addasu yn y ffyrdd canlynol:

Cyfathrebu digidol

- Parhaodd cyfarfodydd cenedlaethol y Rhwydwaith gan ddefnyddio platfformau cyfathrebu o bell. Yn sgil yr ymgysylltu parhaus hwn, roedd yn bosibl parhau i ddarparu arweinyddiaeth a rhannu ymarfer ym maes diogelu wrth i'r cyd-destun newid ar gyfer pobl agored i niwed.
- Aethpwyd ati i rannu mwy o wybodaeth drwy gyfrwng Bwletin Cyfathrebu'r Rhwydwaith, a gyhoeddwyd bob pythefnos ac a rannwyd yn eang â rhanddeiliaid perthnasol. Roedd y bwletin yn crynhoi cyflawniadau'r Rhwydwaith, polisi, digwyddiadau, cyfleoedd dysgu, enghreifftiau o arfer da a diweddariadau eraill gan y Rhwydwaith a'r sector ehangach, sy'n berthnasol i ymarfer diogelu.
- Cafodd digwyddiadau wyneb yn wyneb, megis Dosbarth Meistr i Bediaeregwyr a'r Adolygiad gan Gymheiriaid o'r Matrics Aeddfedrwydd Diogelu, eu symud ar-lein i blatfformau rhithwir a oedd yn golygu bod modd ymgysylltu.

Cyngor ac ymgysylltu

- Darparu cyngor arbenigol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, ar lefel genedlaethol a lefel y DU – gweler yr adran nesaf
- Darparu gwybodaeth arbenigol i'r Comisiynydd Pobl Hŷn ynghylch camau gweithredu i atal achosion o gam-drin pobl hŷn
- Ymgysylltu â 'Llysgenhadon Ifanc' Iechyd Cyhoeddus Cymru er mwyn trafod y ffyrdd gorau o gyrraedd plant a phobl ifanc yn ystod y pandemig

Bydd adrannau nesaf yr adroddiad yn manylu ar bortffolios penodol y Rhwydwaith y gweithredwyd arnynt yn ystod 2020/21.

Arwain o ran plant sy'n derbyn gofal

Arweinyddiaeth – llywodraethu a gweithgarwch

Mae'r Rhwydwaith yn darparu arweinyddiaeth ar gyfer gweithwyr iechyd proffesiynol sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal ar draws y sector iechyd yng Nghymru, drwy'r Grŵp Llywio Plant sy'n Derbyn Gofal.

Nod y grŵp yw gwella canlyniadau i blant sy'n derbyn gofal, drwy ddarparu cyswllt hollbwysig rhwng strategaethau a threfniadau lleol a datblygiadau polisi cenedlaethol. Mae gweithgarwch cyffredin dros y cyfnod wedi cynnwys:-

- Hwyluso cyfarfodydd chwarterol i weithwyr iechyd proffesiynol arweiniol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, a oedd yn cynnwys rhannu gwybodaeth â phob nyrs a phediatregydd perthnasol sy'n gweithio gyda phlant sy'n derbyn gofal.
- Casglu a rhannu gwybodaeth ynghylch: plant ar eu pen eu hunain sy'n geiswyr lloches neu'n ffoaduriaid, y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol a'r Fframwaith Maethu Cenedlaethol, er mwyn sicrhau bod gan weithwyr iechyd proffesiynol yn y maes y wybodaeth ddiweddaraf.
- Wrth symud ymlaen, bydd y grŵp yn canolbwyntio ar:-
 - Edrych ar y canllawiau sy'n ymwneud â chymwyseddau i weithwyr iechyd proffesiynol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal;
 - Yr ystyriaethau a'r gwersi a ddysgwyd drwy gydol cyfnod y pandemig COVID-19;
 - Datblygu adnodd bodlonrwydd cwsmeriaid ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal.
- Bu Meddyg Penodedig y Tîm Diogelu Cenedlaethol ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal a Mabwysiadu yn cynrychioli'r GIG ar Grŵp Cyngori'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol, Grŵp Llywio Strategol

Nod y grŵp yw gwella canlyniadau i blant sy'n derbyn gofal, drwy ddarparu cyswllt hollbwysig rhwng strategaethau a threfniadau lleol a datblygiadau polisi cenedlaethol.

y Fframwaith Maethu Cenedlaethol a Grŵp Cyngori'r Gweinidog ar Wella Canlyniadau i Blant.

- Cyfrannodd y Meddyg Penodedig at Grŵp Gorchwyl a Gorffen Rhianta Corfforaethol Grŵp Cyngori'r Gweinidog, gan weithio ochr yn ochr â phobl ifanc sydd wedi cael profiad o dderbyn gofal yn ogystal â phartneriaid amlasiantaeth, er mwyn codi ymwybyddiaeth a chryfhau cyfrifoldebau cyrff cyhoeddus fel rhieni corfforaethol.
- Wrth symud ymlaen, bydd y Meddyg Penodedig yn gweithio gyda chydweithwyr ym maes pediatreg i hybu dealltwriaeth well a chodi ymwybyddiaeth o effaith Anhwyllderau Sbectrwm Alcohol y Ffetws ar blant sy'n derbyn gofal a phlant a fabwysiadwyd ar ôl iddynt dderbyn gofal.

Camu i'r adwy yn ystod y pandemig

Pan ddaeth y pandemig COVID-19, yn ôl y disgwyl y bobl fwyaf agored i niwed yn ein cymdeithas gafodd eu taro waethaf. I blant a phobl ifanc a oedd yn derbyn gofal gan yr awdurdod lleol ac yn byw gyda gofalcwyr maeth ac mewn unedau preswyl i ffwrdd oddi wrth eu teulu a'u ffrindiau, cydnabuwyd bod y pandemig wedi lleihau'r systemau cymorth arferol megis y feithrinfa/ysgol/ coleg, diddordebau ac ymweliadau. O ganlyniad, roedd gan y straen ychwanegol hwn y potensial i gael effaith negyddol ar les plant agored i niwed.

O gofio hynny, roedd gweithwyr iechyd proffesiynol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal/ mabwysiadu yn awyddus i weithio ochr yn ochr â'u cydweithwyr mewn awdurdodau lleol i sicrhau bod gwasanaethau'n parhau, er eu bod yn cael eu darparu mewn ffordd wahanol.

Roedd Meddyg Penodedig y Tîm Diogelu Cenedlaethol mewn sefyllfa ddelfrydol i gynorthwyo i gydlynw'r newidiadau hyn, o ganlyniad i'w rôl arwain broffesiynol a'i gysylltiadau cryf â chydweithwyr amlddisgyblaethol ac amlasiantaeth. O ganlyniad, roedd yn gallu darparu cymorth a chynghor ynghylch arfer gorau a chydweithio ar hynny, ac yn bwysicaf oll roedd yn gallu cyfrannu at gyflwyno hyblygrwydd/ datblygiadau angenrheidiol i'r rheoliadau.

Roedd y Meddyg Penodedig yn gallu darparu arweiniad i weithwyr iechyd proffesiynol, a gâi ei ddiweddarw'n rheolaidd a'i rannu ar wefan agored er mwyn iddo fod ar gael yn hwylus. Cafwyd ymatebion cadarnhaol iawn i'r arweiniad gan y rhai a fu'n ei ddefnyddio. At hynny, bu'r Meddyg Penodedig yn rhan o drafodaethau â swyddogion Llywodraeth Cymru ac â'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol a Chymdeithas Maethu a Mabwysiadu Cymru ynghylch gwneud y rheoliadau ynglŷn â mabwysiadu, maethu a phlant sy'n derbyn gofal yn rheoliadau mwy hyblyg a hwylus. Mae hynny wedi sicrhau bod y broses o gymeradwyo gofalcwyr maeth a mabwysiadwyr wedi gallu parhau gyda digon o drylwyrdd i allu cynnig opsiynau o safon ar gyfer lleoliadau tymor byr a hir i blant sy'n derbyn gofal a phlant y mae ganddynt gynllun ar gyfer cael eu mabwysiadu. O ganlyniad, mae dangosyddion perfformiad ar gyfer mabwysiadu ledled Cymru yn dangos bod y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol wedi llwyddo dros y flwyddyn ddiwethaf i gyrraedd targedau a bennwyd

cyn COVID-19, sy'n rhyfeddol o ystyried y cyd-destun ehangach.

Mae Meddyg Penodedig y Tîm Diogelu Cenedlaethol wedi parhau i ddarparu cymorth a chynghor mewn modd ystyrlon drwy gydol y pandemig drwy: hwyluso grwpiau clinigol ar-lein; cynnal trafodaethau drwy ebost; hwyluso cymorth i gymheiriaid; crynhoi arfer gorau; ymgysylltu â phartneriaid amlasiantaeth, awdurdodau lleol a'r farnwriaeth / darparu gwybodaeth arbenigol iddynt ynghylch rheoliadau mwy hyblyg a hwylus, trefniadau amgen a ffyrdd arloesol o weithio. Mae hynny wedi cyfrannu at hyrwyddo arfer gorau ledled y DU ac at ddarparu cynghor i weithwyr iechyd proffesiynol yn y maes.

O ganlyniad i gyfyngiadau COVID-19, rhoddwyd prawf ar ddefnyddio ymgynghoriadau dros y ffôn a thrwy fideo gyda phlant sy'n derbyn gofal, pobl ifanc, gofalcwyr maeth a gweithwyr cymdeithasol. Mae'r dull gwahanol hwn o gyflawni gwaith wedi cynnig cyfleoedd yn ogystal â heriau – yn wir mae rhai plant wedi dweud bod yn well ganddynt gyfathrebu drwy ddulliau digidol ac wedi gofyn am gael gwneud hynny yn y dyfodol. Mae'r dull hwn o weithio hefyd wedi arwain at ddatgelu rhai achosion hanesyddol o gam-drin plant yn rhywiol, na fyddai wedi digwydd gydag asesiadau iechyd wyneb yn wyneb. Mae adolygiadau plant sy'n derbyn gofal wedi'u cynnal yn llwyddiannus.

Mae llawer o'r gwaith ar fabwysiadu a maethu ar gyfer cynghorwyr meddygol wedi parhau yn ôl yr arfer, gydag archwiliadau meddygol rhithwir yn cael eu cynnal i ddechrau ar gyfer plant sy'n cael eu mabwysiadu, ond gan symud yn weddol fuan i gynnal archwiliadau wyneb yn wyneb. Mae panelau mabwysiadu, panelau maethu a chyfarfodydd â darpar rieni mabwysiol wedi parhau i gael eu cynnal yn rhithwir ac mae'n debygol y bydd hynny'n parhau.

Wrth symud tuag at y cyfnod wedi'r pandemig, bydd yr holl wersi perthnasol a ddysgwyd yn cael eu crynhoi a'u cynnwys mewn ymarfer er mwyn diwallu'n well anghenion y grŵp hwn sy'n agored i niwed.

Arwain o ran trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol

Cydweithio cydlynus

Mae Grŵp Llywio GIG Cymru ar Drais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol yn gweithio gyda'r Ymddiriedolaethau a'r Byrddau i sicrhau bod prosesau llywodraethu ar waith i gasglu, adolygu a rhannu arfer da. Mae aelodau'r Grŵp Llywio yn cydweithio er mwyn cynyddu gwybodaeth am drais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol ar draws GIG Cymru, gan barhau i siarad ar ran y sector iechyd a dylanwadu ar y sawl sy'n llunio polisiau.

Cyflawniadau a gweithgarwch sy'n parhau

- Gwerthuso Hyfforddiant Gofyn a Gweithredu Grŵp 2 GIG Cymru (gweler Hyfforddiant Gofyn a Gweithredu) ac ymgorffori'r argymhellion yn y Cynllun Gwaith ar gyfer Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol.
- Cymryd rhan yn archwiliad cenedlaethol Llywodraeth Cymru o hyfforddiant Gofyn a Gweithredu a gynhelir gan Brifysgol Sheffield Hallam.
- Trafod gwasanaethau a hyfforddiant sy'n ymwneud â thrais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol a rhoi adborth yn eu cylch yng nghyd-destun y pandemig, gan ganolbwyntio ar yr effaith ar ddioddefwyr a'r modd y mae gwasanaethau wedi'u haddasu, e.e. hyfforddiant rhithwir.
- Creu Gweithdrefn Weithredu Safonol Genedlaethol ar gyfer rhannu gwybodaeth rhwng ymwelwyr iechyd a bydwagedd, sy'n hwyluso rhannu pryderon ynghylch trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol ac sy'n hybu cyfathrebu da.

- Adolygu safonau gofynnol Ymholiadau Arferol GIG Cymru i Gam-drin Domestig ar gyfer bydwagedd ac ymwelwyr iechyd er mwyn sicrhau eu bod yn berthnasol i Ddeddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015.
- Rhoi adborth i Weithgor y Strategaeth Genedlaethol ynghylch adolygu'r Dangosyddion Cenedlaethol.
- Cyfrannu i'r adolygiad o Lwybr Clinigol Cymru Gyfan GIG Cymru ar Anffurfio Organau Cenedlu Benywod – sef llwybr a ddefnyddir pan gaiff achos o anffurfio organau cenedlu benywod ei nodi mewn rhai lleoliadau iechyd.
- Croesawu siaradwyr gwadd gan gynnwys:
 - Uwch-reolwr Polisi ar gyfer Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol, Llywodraeth Cymru
 - Ymchwilydd ar ran y Gwerthusiad o Hyfforddiant Gofyn a Gweithredu Grŵp 2 o Brifysgol Sheffield Hallam
 - Rheolwr Rhaglenni, Uned Atal Trais, Iechyd Cyhoeddus Cymru

Gweithgarwch a gynllunnir ar gyfer y dyfodol

- Ystyried goblygiadau'r Bil Cam-drin Domestig i wasanaethau iechyd yng Nghymru
- Mapio Cynllun Gwaith Strategol GIG Cymru ar gyfer Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol ar sail y Strategaeth Genedlaethol ddiwygiedig
- Casglu manylion am y modd y mae Byrddau Iechyd yn crynhoi gwybodaeth am drais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol mewn Adrannau Achosion Brys.

Adnoddau ar gyfer gwella

Mae'r Rhwydwaith yn dal i ddatblygu dulliau a chynnyrch arloesol i wella ymarfer, gan hwyluso safon sicr ar gyfer diogelu ar draws GIG Cymru.

Y Matrics

Aeddfedrwydd Diogelu

Mae mesur effeithiolrwydd ac ansawdd y ddarpariaeth o ran diogelu yn rhan bwysig o rôl y Rhwydwaith o fewn GIG Cymru.

Mae cael sicrwydd bod gofal effeithiol yn cael ei ddarparu yn cadarnhau bod deddfwriaeth sylfaenol ynghylch diogelu, megis Confensiwn y Cenedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn a'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol, yn sail i waith diogelu craidd. Mae'n bwysig bod sefydliadau ar draws GIG Cymru yn gallu dangos eu capasiti i gyflawni eu dyletswyddau statudol ac i nodi'r risgiau presennol a'r risgiau posibl o ran diogelu.

Fodd bynnag, mae mesur yn effeithiol sicrwydd ynghylch diogelu yn gallu bod yn gymhleth. Mae gwaith diogelu effeithiol yn seiliedig ar drefniadau cydweithio gyda rhanddeiliaid allweddol yn y gymuned, nad yw llawer ohonynt yn rhan o'r GIG. Mae hynny'n golygu cyd-ddibyniaeth gadarn ar asiantaethau eraill y mae trothwyon, trefniadau, polisi a deddfwriaeth wahanol yn berthnasol iddynt, a bydd hynny'n amrywio ar draws y wlad.

Datblygwyd y Matrics Aeddfedrwydd Diogelu gan y Rhwydwaith er mwyn creu adnodd ar gyfer meincnodi gwasanaethau. Nod y Matrics yw rhoi sicrwydd, rhannu ymarfer a hybu gwelliant gan greu dull cyson o ddiogelu ledled Cymru.

Mae'n bwysig bod sefydliadau ar draws GIG Cymru yn gallu dangos eu capasiti i gyflawni eu dyletswyddau statudol ac i nodi'r risgiau presennol a'r risgiau posibl o ran diogelu.

Safonau a hunanasesiad y Matrics Aeddfedrwydd Diogelu

Mae'r Matrics Aeddfedrwydd Diogelu yn adnodd hunanasesu y mae Ymddiriedolaethau a Byrddau yn ei gwblhau ac yn ei rannu â'r Tîm Diogelu Cenedlaethol er mwyn rhoi sicrwydd. Mae'r Matrics Aeddfedrwydd Diogelu yn cynnwys cyfres o safonau sy'n sail i'r broses hunanasesu. Mae'r safonau yn disgwyl i'r Ymddiriedolaethau a'r Byrddau ddangos bod ganddynt y canlynol:

1 | Trefniadau llywodraethu a dull gweithredu'n seiliedig ar hawliau

2 | Gofal diogel

3 | Gwybodaeth am brofiadau niweidiol yn ystod plentynod

4 | Diwylliant o ddysgu

5 | Trefniadau amlasiantaeth ar gyfer gweithio mewn partneriaeth

Mae pob safon yn cynnwys nifer o ddangosyddion enghreifftiol er mwyn cynorthwyo sefydliadau i bennu eu sgôr hunanasesu. Rhoddir sgôr o 1 i 5, lle mae 5 yn dangos bod sefydliad yn 'aeddfed' a lle mae 1 yn dangos 'cynnydd sylfaenol' sy'n gofyn am welliannau.

Mae'r Ymddiriedolaethau a'r Byrddau yn cwblhau'r Matrics Aeddfedrwydd Diogelu a'r Cynlluniau Gwella cysylltiedig, gan gynnwys eu sgorau hunanasesu. Yna, caiff y rhain eu cyflwyno i'r Tîm Diogelu Cenedlaethol er mwyn creu darlun cenedlaethol o ddiogelu, ac adroddir yn eu cylch wrth y Prif Swyddog Nyrsio yn Llywodraeth Cymru. Mae'r Tîm Diogelu Cenedlaethol yn llunio adroddiad bob blwyddyn er mwyn crynhoi'r Cynlluniau Gwella unigol i greu un ddogfen gynhwysfawr.

Adolygiad gan gymheiriaid er mwyn gwella

Mae proses flynyddol o adolygu gan gymheiriaid wedi'i defnyddio i nodi a rhannu enghreifftiau o arfer da a chydweithio er mwyn gwella. Yn 2020, bu cynrychiolwyr o ddeg o sefydliadau GIG Cymru yn defnyddio Microsoft Teams i gydweithio ar dri maes gwaith:-

1 Effaith COVID-19 ar faterion economaidd-gymdeithasol gan gynnwys: materion sy'n ymwneud â chymunedau Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol, cydraddoldeb ac amrywiaeth, a materion eraill sy'n ymwneud â hawliau dynol

2 Trefniadau GIG Cymru ar gyfer ymdrin ag achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant a cham-drin plant yn rhywiol

3 Defnyddio cynlluniau gwella ansawdd i archwilio'r ffactorau sy'n rhwystro a'r ffactorau sy'n hwyluso gwaith darparu gwasanaethau.

Roedd cynnal adolygiad gan gymheiriaid dros Microsoft Teams yn brofiad newydd a heriol. Fodd bynnag, roedd yn hollbwysig cynnal dulliau cydweithredol o roi sicrwydd ynghylch diogelu, er gwaetha'r pandemig.

Casglwyd sylwadau defnyddiol am y digwyddiadau ac roeddent yn cynnwys y canlynol:

"Roeddwn yn meddwl bod strwythur da i'r fformat Teams a'i fod wedi gweithio'n dda"

"Rwyf wedi defnyddio'r templed mewnol [newydd], sy'n ddefnyddiol"

"Rwy'n credu bod COVID yn cael effaith ar bob un ohonom ac rydym yn cael ein tynnu i bethau sydd y tu hwnt i'n rôl ddiogelu arferol"

Gan ddefnyddio'r adolygiad gan gymheiriaid, trafodwyd blaenoriaethau'r Rhwydwaith ar gyfer gwella a chawsant eu troi wedyn yn amcanion pwrpasol ar gyfer datblygu gwasanaethau ac ymarfer. Bellach, mae Cynllun Gwaith Rhwydwaith Diogelu GIG Cymru ar gyfer 2021/22 wedi'i greu gan ddefnyddio'r amcanion hyn.

Symud ymlaen

Lansiwyd y Matrics Aeddfedrwydd Diogelu yn 2018. Mae bellach yn 3 oed ac mae angen ei adolygu. Mae'n bwysig bod newidiadau i ddeddfwriaeth a gweithdrefnau a'r newidiadau anochel sy'n ofynnol o ganlyniad i'r pandemig yn cael eu cynnwys yn yr adolygiad hwn. Mae amcanion Cynllun Gwaith y Matrics Aeddfedrwydd Diogelu ar gyfer 2021/22 yn cynnwys:

- Ailgyngnull grŵp llywio'r Matrics Aeddfedrwydd Diogelu gydag aelodau'r Rhwydwaith er mwyn sicrhau bod yr adolygiad yn un cydweithredol
- Adolygu a diweddarau safonau cyfredol y Matrics Aeddfedrwydd Diogelu a'r dull sgorio er mwyn darparu dull cyson a pherthnasol o feincnodi ar sail meysydd cymwys ar gyfer 2022
- Hwyluso trefniadau asesu gan gymheiriaid er mwyn hybu gwrthrychedd, trafodaeth a dysgu

Fframwaith Asesu Iechyd ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal

Iechyd plant sy'n derbyn gofal

Ar 31 Mawrth 2020, roedd dros 7,000 o blant yn derbyn gofal yng Nghymru. Nid poblogaeth sefydlog mo hon, oherwydd gwelwyd bron 2,000 o blant yn cael eu derbyn i ofal a thros 1,600 yn gadael gofal yn ystod 2020. Er bod canlyniadau'n gwella, mae'r canlyniadau i blant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal yn sylweddol is o safbwynt addysg ac iechyd ac o safbwynt cymdeithasol.

Mae plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal yn wynebu llawer o'r un risgiau a'r un problemau â'u cyfoedion o ran iechyd, ond yn aml byddant yn eu hwynebu i raddau mwy ac yn rhannol oherwydd effaith tlodi, rhianta gwael, allgáu cymdeithasol, ffordd ddi-drefn o fyw, a chamdriniaeth neu esgeulustod cyn iddynt gael eu derbyn i'r system ofal.

Mae Fframwaith Asesu Iechyd GIG Cymru ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal yn egluro safonau arfer da ar gyfer gweithwyr iechyd proffesiynol sy'n gweithio gyda phlant sy'n derbyn gofal gan yr awdurdod lleol, gan gynnwys plant sydd â chynlluniau ar gyfer cael eu mabwysiadu'n ogystal ag opsiynau eraill ar gyfer eu gofal.

Mae'r fframwaith wedi'i ddatblygu yn broffesiynol mewn cydweithrediad â phob un o Fyrddau Iechyd Cymru. Mae'n hybu dull cyson o ymdrin â'r broses Asesu Iechyd, a chysondeb yn ansawdd yr asesiad a'r adroddiad iechyd ar gyfer pob plentyn neu berson ifanc sy'n derbyn gofal. Mae'r fframwaith hefyd yn hybu'r gwaith o ddatblygu pecyn cymorth sy'n ei gwneud yn bosibl cynnal archwiliadau ansoddol.

Ynglŷn â'r Fframwaith

Mae'r Fframwaith Asesu Iechyd ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal yn darparu proses statudol ar gyfer asesu iechyd, sy'n golygu bod pob plentyn a pherson ifanc rhwng 0 a 18 oed sydd yng ngofal awdurdod lleol yn cael cynnig asesiadau iechyd rheolaidd. Mae asesiad iechyd ar gyfer plentyn neu berson ifanc sy'n derbyn

gofal yn asesiad holistaidd o'i anghenion

corfforol, emosiynol ac ymddygiadol. Mae'r asesiad hefyd yn cynnwys agweddau ar addysg iechyd a hybu iechyd. Nid yw'n un digwyddiad ar ei ben ei hun; mae'n rhan o broses o ddarparu gofal parhaus sy'n cynnwys monitro a hybu iechyd y plentyn.

Yn y cyd-destun hwn, mae asesiad o safon yn cynnig rhyngwyneb hanfodol â gweithiwr iechyd proffesiynol arbenigol a chyfle i nodi anghenion o ran iechyd a mynd i'r afael â nhw, a chael effaith gadarnhaol ar ganlyniadau iechyd yn y tymor byr a'r tymor hir.

- Sut mae cynorthwyo plant? • Ein barn ni fel pobl ifanc!
- Ystyried ymyriadau posibl!

Wrth symud ymlaen, caiff y fframwaith ei adolygu yn 2022 gan Is-grŵp Plant sy'n Derbyn Gofal y Rhwydwaith. Bydd adnodd y bwriedir iddo fesur bodlonrwydd cleientiaid yn cael ei ddefnyddio ochr yn ochr â'r fframwaith hwn er mwyn sicrhau bod llais plant a phobl ifanc yn cael ei glywed.

Rhoi newid ar waith mewn ymarfer

**Newidiadau i'r
Trefniadau Diogelu
wrth Amddifadu o
Ryddid, o ganlyniad
i'r Ddeddf Galluedd
Meddyliol (Diwygio)**

Cynhaliodd y Rhwydwaith adolygiad ar draws yr holl Fyrddau a'r holl Ymddiriedolaethau lechyd er mwyn asesu'r dulliau presennol o weithredu Deddf Galluedd Meddyliol 2005, ac ystyried i ba raddau y mae GIG Cymru yn barod ar gyfer Deddf Galluedd Meddyliol (Diwygio) (2019) sy'n cynnwys y Trefniadau Amddiffyn Rhyddid.

Y cyd-destun

Mae Deddf Galluedd Meddyliol 2005, sy'n berthnasol i Gymru a Lloegr, yn darparu fframwaith statudol ar gyfer pobl nad oes ganddynt alluedd i wneud penderfyniadau drostynt eu hunain, neu sydd â galluedd ac sy'n dymuno paratoi ar gyfer cyfnod yn y dyfodol pan na fydd ganddynt alluedd efallai.

Mewn rhai achosion, nid oes gan bobl alluedd i gydsynio i driniaeth neu ofal penodol er bod pobl eraill yn cydnabod mai hynny fyddai orau iddynt neu y byddai hynny'n eu hamddiffyn rhag niwed. Os gallai'r gofal hwnnw olygu amddifadu pobl agored i niwed o'u rhyddid, mae mesurau diogelu ychwanegol wedi'u cyflwyno yn y gyfraith er mwyn sicrhau bod hawliau a dymuniadau'r unigolyn yn ganolog i'r holl benderfyniadau a wneir.

Ar hyn o bryd, y Trefniadau Diogelu wrth Amddifadu o Ryddid yw'r model a ddefnyddir i ddiogelu ac amddiffyn unigolion. Arweiniodd dyfarniad gan y Goruchaf Lys ym mis Mawrth 2014 at gynydd mawr iawn yn nifer y ceisiadau i awdurdodi Trefniadau Diogelu wrth Amddifadu o Ryddid, ac ers hynny mae pob corff cyhoeddus wedi gweld cynnydd cyson yn nifer y ceisiadau. Yn 2014, cyhoeddodd Tŷ'r Arglwyddi adroddiad craffu ar y Ddeddf Galluedd Meddyliol, a ddaeth i'r casgliad nad oedd y Trefniadau Diogelu wrth Amddifadu o Ryddid yn addas i'w diben ac a argymhellodd y dylid disodli'r trefniadau. Ym mis Gorffennaf 2018, cyhoeddodd Llywodraeth y DU Fil Galluedd Meddyliol (Diwygio) a ddaeth yn gyfraith ym mis Mai 2019.

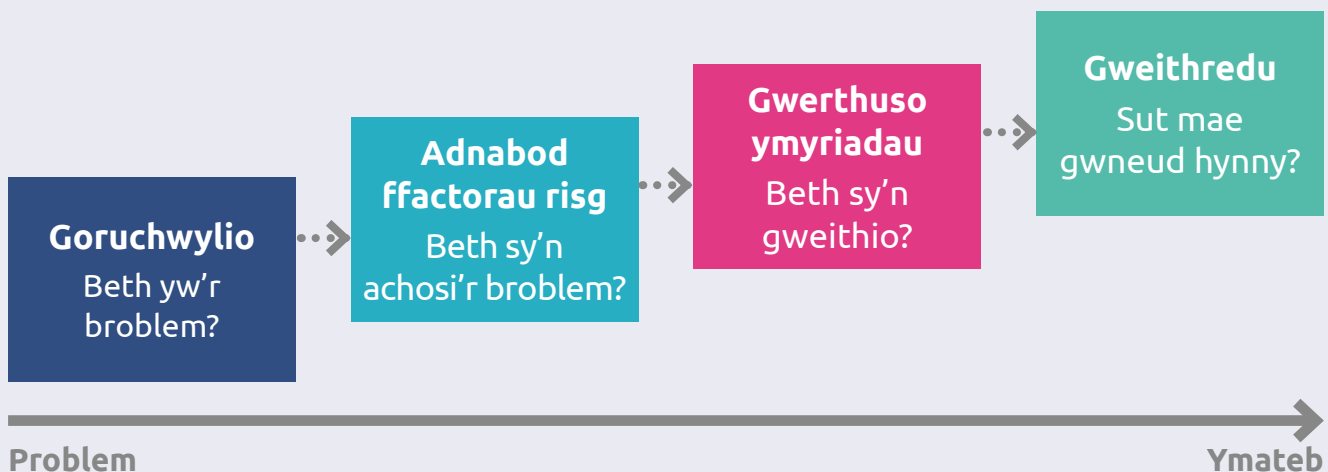
Yr unig beth cyson mewn bywyd yw newid

Heraclitus

O ganlyniad, ym mis Ebrill 2022, bydd y Trefniadau Amddiffyn Rhyddid yn disodli'r Trefniadau Diogelu wrth Amddifadu o Ryddid. Nod y Trefniadau Amddiffyn Rhyddid yw symleiddio'r broses fel ei bod yn gynt ac yn llai biwrocrataidd na'r Trefniadau Diogelu wrth Amddifadu o Ryddid a bod pobl yn cael gofal o safon well gyda chyn lleied o gyfyngiadau ag sy'n bosibl. Ymysg newidiadau eraill, bydd y Trefniadau Amddiffyn Rhyddid yn cynnig mwy o gyfle i deuluoedd fod yn rhan o'r broses ac yn ymestyn cwrmpas y Ddeddf i gynnwys pobl ifanc 16 ac 17 oed a'r sawl sy'n byw mewn lleoliadau domestig.

Y Dull Iechyd Cyhoeddus

Gweithgarwch ac allbwn

Cafodd hyd a lled gweithgarwch y Rhwydwaith ei gytuno gan Brif Swyddog Nyrsio Cymru ac Is-adran Iechyd Meddwl a Grwpiau Agored i Niwed Llywodraeth Cymru.

Cafodd grŵp arbenigol ei gynnull, a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr o bob un o Fyrddau ac Ymddiriedolaethau Iechyd GIG Cymru a Swyddfa'r Comisiynydd Pobl Hŷn, er mwyn cynnal yr ymarfer hwn. Cafodd y grŵp ei gadeirio gan feddyg teulu arweiniol Tîm Diogelu Cenedlaethol GIG Cymru.

Roedd y gweithgarwch yn cynnwys:

- Defnyddio'r dull iechyd cyhoeddus ynghyd â phum ffordd o weithio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- Defnyddio dull 'Unwaith i GIG Cymru', gan archwilio ymarfer a dulliau cyfredol o gynyddu ymwybyddiaeth o'r Ddeddf Galluedd Meddyliol mewn maes gwella ansawdd ehangach – h.y. hybu dull seiliedig ar dystiolaeth o ddarparu gofal diogel a thosturiol ac ymarfer llai cyfyngol ar gyfer rhai o'r grwpiau mwyaf cymhleth y mae'r GIG yn darparu gofal iddynt.
- Cynnal ymarfer meincnodi ar draws Byrddau ac Ymddiriedolaethau Iechyd GIG Cymru er mwyn cael trosolwg o'r modelau a'r dulliau gweithredu sydd ar waith ar hyn o bryd.
- Llunio adroddiad gydag argymhellion, a drafodwyd â Rhwydwaith Diogelu GIG Cymru yn y cyfnod drafft cyn paratoi'r fersiwn derfynol.

Argymhellion yr adroddiad a gweithgarwch ar gyfer y dyfodol

- 1 Mae hyfforddiant ynghylch y Ddeddf Galluedd Meddyliol yn orfodol i holl staff GIG Cymru a gwasanaethau a gaiff eu contractio ganddo.
- 2 Rhaid i bob Bwrdd ac Ymddiriedolaeth Iechyd gael Swyddog Arweiniol ar gyfer y Ddeddf Galluedd Meddyliol.
- 3 Mae angen adnoddau ychwanegol ar gyfer y cyfnod pontio ac ar gyfer parhau i weithredu'r trefniadau diogelu.
- 4 Dylai grŵp gorchwyl a gorffen Rhwydwaith Diogelu GIG Cymru barhau er mwyn:
 - casglu ymateb cydweithredol gan y Rhwydwaith i'r ymgynghoriad ynghylch Cod Ymarfer y Ddeddf Galluedd Meddyliol (Diwygio), er mwyn ei fwydo'n ôl i Lywodraeth y DU
 - gweithio gyda Grŵp Llywio Llywodraeth Cymru ar Weithredu'r Trefniadau Amddiffyn Rhyddid, a'i ffrydiau gwaith, er mwyn cydlynu cyfraniad GIG Cymru
 - darparu cyngor arbenigol i System Rheoli Pryderon Unwaith i Gymru (gweler yr adran isod) er mwyn sicrhau bod gwybodaeth ystyrion yn cael ei chofnodi ynghylch y Trefniadau Amddiffyn Rhyddid yn y system newydd ar gyfer diogelwch cleifion

System Rheoli Diogelu Unwaith i Gymru

Cadw cleifion yn ddiogel a dysgu o ddigwyddiadau diogelu

Bydd y System Rheoli Diogelu Unwaith i Gymru yn galluogi pob sefydliad i gofnodi pob gweithgarwch diogelu; monitro digwyddiadau, pryderon a deilliannau'n ymwneud â diogelu a gweithredu ar eu sail; ac adnabod gwersi allweddol i'w dysgu er mwyn hybu gwelliannau lleol a rhannu'r hyn a ddysgwyd â phob sefydliad ieuchyd ar draws Cymru. Bydd yn triongli gwybodaeth am Ddigwyddiadau'n ymwneud â Diogelwch Cleifion, gan gynnwys rhai sy'n ymwneud â'r Trefniadau Diogelu wrth Amddifadu o Ryddid a'r Trefniadau Amddiffyn Rhyddid yn y dyfodol. Bydd y system hefyd yn llunio adroddiadau ystyrlon a chynhwysfawr am ddiogelu er mwyn rhoi sicrwydd ynghylch diogelu mewn sefydliadau a hwyluso gwelliannau o ran ansawdd i ddiogelu pob unigolyn sy'n defnyddio gwasanaethau ieuchyd yng Nghymru.

Bydd y system yn darparu gwybodaeth allweddol i helpu sefydliadau i ddysgu o ddigwyddiadau ac adolygiadau blaenorol ynghylch diogelu er mwyn lleihau niwed yn y dyfodol a hybu gwelliannau o ran diogelu ar draws GIG Cymru. Bydd Penaethiaid Diogelu yn gallu cael rhybuddion amserol ynghylch diogelu er mwyn sicrhau eu bod yn ymwybodol o'r holl bryderon sydd yn eu sefydliad. Byddant hefyd yn gallu adolygu'r camau gweithredu a gymerwyd gan bobl eraill er mwyn sicrhau bod unrhyw adroddiadau a gyflwynir i awdurdodau lleol yn gyson â Gweithdrefnau Diogelu Cymru.

Gweithgarwch y Rhwydwaith

Mae'r Rhwydwaith yn arwain y gwaith o ddatblygu modiwl diogelu sy'n cynnwys system ar gyfer rheoli ac adrodd ynghylch diogelu, sy'n rhan o system ehangach y sefydliad ar gyfer rheoli pryderon. Mae is-grŵp o aelodau'r Rhwydwaith yn chwarae rhan amlwg yn y gwaith o gyflawni'r amcan allweddol hwn ar ran GIG Cymru, gan ymgynghori'n rheolaidd ar draws y Rhwydwaith er mwyn sicrhau system sy'n addas i'w diben.

Symud ymlaen

Dros y flwyddyn nesaf, mae'r gwaith a gynllunnir yn cynnwys:

- Parhau i ddatblygu'r modiwl diogelu, rhyngweithio â'r ffrwd waith ehangach sy'n ymdrin â systemau a rhyngweithio ag arweinwyr technegol
- Parhau i ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys y Bwrdd Diogelu Annibynnol Cenedlaethol, Cadeiryddion Byrddau Diogelu Rhanbarthol a Llywodraeth Cymru, er mwyn rhannu'r weledigaeth a threialu'r Adroddiad Diogelu Cymru Gyfan a lunnir gan y system.

Gwella sgiliau gweithlu cymwys

Mae dyletswydd ar GIG Cymru i sicrhau bod ei weithwyr yn gallu cael hyfforddiant ynghylch diogelu plant ac oedolion. Mae hynny'n sicrhau bod ganddynt y gallu i ddatblygu'r wybodaeth a'r sgiliau sy'n ofynnol er mwyn cyflawni eu swyddi a mynd ati'n fedrus i ddiogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg.

Mae'r Rhwydwaith wedi hybu'r nod hwn drwy ddatblygu Fframwaith Hyfforddiant Diogelu sy'n cynnwys yr ystod o ofynion o ran datblygiad proffesiynol parhaus ar draws y sector. Mae'r fframwaith yn llywio'r gwaith o ddatblygu pecynnau hyfforddiant, drwy egluro cymwyseddau craidd a'u cysylltu â methodolegau dysgu ac amllder gweithgarwch dysgu.

Mae'r canlyniadau penodol y mae'r Rhwydwaith wedi'u cyflawni o ran hyfforddiant i'w gweld isod:-

E-ddysgu

Mae'r pecynnau e-ddysgu Lefel 2 ynghylch Diogelu Oedolion sydd mewn Perygl a Diogelu Plant, sy'n dilyn ymlaen o Hyfforddiant Diogelu Pobl Lefel 1, wedi'u cyhoeddi.

Hyfforddiant Gofyn a Gweithredu

Cefndir

Aeth y Rhwydwaith ati i addasu pecyn hyfforddiant Gofyn a Gweithredu Grŵp 2 cyfredol Llywodraeth Cymru. Diben hynny oedd sicrhau bod y pecyn yn berthnasol i leoliadau iechyd a sicrhau bod defnyddwyr gwasanaeth y mae trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol yn effeithio arnynt yn cael cymorth priodol. Mae'r hyfforddiant yn ymdrin â dyletswydd sefydliadau i annog gweithwyr proffesiynol perthnasol i "Ofyn" i ddioddefwyr posibl mewn rhai amgylchiadau (ymholiad wedi'i dargedu) a "Gweithredu" er mwyn adnabod mwy o fenywod sy'n dioddef trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol, a hynny er mwyn cynnig eu cyfeirio at asiantaethau eraill ac ymyrryd cyn gynted ag sy'n bosibl yn yr achosion a nodwyd.

Mae'r hyfforddiant yn gwella sgiliau gweithwyr proffesiynol i:

- adnabod yr arwyddion bod rhywun yn cael ei gam-drin
- siarad yn sensitif â'r unigolyn hwnnw (os yw'n briodol)
- cynnig opsiynau a gwasanaethau i'r unigolyn yn gyflym ac yn effeithlon

Gwerthuso

Yn ystod y chwarter diwethaf, cafodd pecyn hyfforddiant Gofyn a Gweithredu Grŵp 2 y GIG, a addaswyd, ei werthuso er mwyn gweld a yw'r hyfforddiant a ddarparwyd yn ymdrin â holl agweddau allweddol Gofyn a Gweithredu ac er mwyn cyd-fynd lle bo modd â gwerthusiad Llywodraeth Cymru.

Dangosodd y sefydliadau a gymerodd ran yn yr archwiliad hwn y flaenoriaeth uchel y maent wedi'i rhoi i ddarparu hyfforddiant Gofyn a Gweithredu, gan ddisgrifio sut y mae prosesau gwerthuso lleol yn cyfrannu at ddatblygu'r hyfforddiant er mwyn diwallu blaenoriaethau rhanbarthol a lleol. Mae'r rhan fwyaf o sefydliadau wedi parhau i gyflwyno'r hyfforddiant er gwaetha'r pwysau ar adnoddau mewnol yn sgil COVID-19.

Teilwra hyfforddiant Gofyn a Gweithredu Grŵp 3 Llywodraeth Cymru fel ei fod yn addas i wasanaethau iechyd. Mae Grŵp 3 yn cynnwys y sawl sydd â rôl 'Hyrwyddo' yn eu sefydliad.

Wrth symud ymlaen, bydd y Rhwydwaith yn cydweithio i weithredu'r argymhellion canlynol yn yr adroddiad:-

- Adolygu pecyn hyfforddiant Gofyn a Gweithredu Grŵp 2 cyfredol y GIG er mwyn sicrhau bod yr hyfforddiant wedi'i ddiweddarau a'i fod yn gyson ag unrhyw dystiolaeth newydd, blaenoriaethau cenedlaethol a newidiadau i ddeddfwriaeth.
- Teilwra hyfforddiant Gofyn a Gweithredu Grŵp 3 Llywodraeth Cymru fel ei fod yn addas i wasanaethau iechyd. Mae Grŵp 3 yn cynnwys y sawl sydd â rôl 'Hyrwyddo' yn eu sefydliad.
- Ystyried sut y mae sicrhau bod proses werthuso gyson yn cael ei defnyddio wrth gyflwyno hyfforddiant Gofyn a Gweithredu ym mhob un o Fyrddau ac Ymddiriedolaethau Iechyd Cymru.
- Adolygu sut y caiff trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol ei gofnodi ym mhob un o sefydliadau'r GIG, gan gynnwys dogfennau mewn lleoliadau achosion brys, gwasanaethau iechyd meddwl, gofal sylfaenol a chofnodion cleifion mewnol.
- Ystyried sut y mae mesur effaith cyflwyno hyfforddiant Gofyn a Gweithredu ar y sawl sy'n datgelu achosion o drais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol mewn lleoliadau iechyd.
- Nodi ffyrdd mwy effeithiol o gofnodi llais y sawl sydd wedi goroesi, wrth werthuso ac archwilio, er mwyn sicrhau gwelliant parhaus wrth ymateb i drais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol.

Dosbarth Meistr i Bediatregwyr ar Ddiogelu Plant

Symud i ddarpariaeth ddigidol

Ym mis Tachwedd 2020, cyflwynodd y Tîm Diogelu Cenedlaethol Ddosbarth Meistr i Bediatregwyr ar Ddiogelu. Mae'r hyfforddiant yn rhoi cyfle i Bediatregwyr Ymgynghorol ac Uwch-bediatregwyr dan Hyfforddiant o bob rhan o GIG Cymru ddiweddarau eu dealltwriaeth ar safon Lefel 3, gyda'r wybodaeth yn cael ei rhannu ag ymarferwyr mewn modd a allai fod o fudd i'w hymarfer.

Yn ystod y blynyddoedd a fu, roedd y digwyddiad yn cael ei gynnal mewn lleoliad a byddai gweithwyr proffesiynol yn teithio yno i wrando ar siaradwyr a rhwydweithio. O ganlyniad i gyfyngiadau'r pandemig, cafodd y digwyddiad ei gyflwyno drwy blatfform gweminar. Roedd y dull hwn yn golygu bod y gynulleidfa'n gallu rhyngweithio â'r siaradwyr drwy adnodd sgwrsio. Mynychodd 80 o weithwyr proffesiynol y digwyddiad, sef y nifer uchaf erioed.

Cafodd y digwyddiad ei gynnal dan arweiniad Dr Claire Thomas, Meddyg Penodedig (y Tîm Diogelu Cenedlaethol), ac roedd y pynciau allweddol yn cynnwys:-

- Achosion llys anodd a sgiliau ar gyfer y llys
- Therapiau gydag ymyriadau'n seiliedig ar dystiolaeth ar gyfer anawsterau ymlyniad
- Esgeuluso'r dannedd
- COVID-19 a'r effaith ar ein plant

Dysgu cadarnhaol

Gofynnwyd i'r sawl a fynychodd am eu hadborth ac am awgrymiadau ynghylch pynciau i'w trafod mewn sesiynau yn y dyfodol. Mae detholiad o'r adborth a gafwyd gan y mynychwyr i'w weld isod:-

"Cyflwyniadau gwych, pob un ohonynt yn glinigwyr profiadol iawn ac arddull cyflwyno da. Cynnwys defnyddiol wedi'i gyflwyno ar y lefel iawn i'r gynulleidfa."

"Roedd y sesiwn ar sgiliau ar gyfer y llys yn wych a byddaf yn cofio llawer o'r cyngor a roddwyd os caf fy ngalw fyth i'r llys."

"Roedd y diweddariad o safbwynt deintyddol yn wych ac yn rhywbeth nad oeddwn wedi'i ystyried ryw lawer o'r blaen."

"Rwy'n gweithio gyda phlant sy'n derbyn gofal/plant sydd wedi'u mabwysiadu hefyd, ac roedd yr anerchiad ar ymlyniad yn afaelgar iawn. Byddai o gymorth mawr i bobl sy'n gweithio yn y maes hwn ddeall yr anawsterau y mae'r plant a'r gofalwyr hyn yn eu hwynebu. Roeddwn am glywed mwy!"

Cynlluniau ar gyfer y dyfodol

Gan fod y digwyddiad wedi bod yn llwyddiannus, mae Dosbarth Meistr arall i bediatregwyr wedi'i gynllunio drwy weminar ar gyfer mis Mehefin 2021. Ymhlith y sesiynau sydd wedi'u cynllunio y mae:-

- Symptomau sy'n peri penbleth neu salwch a ffugiwyd neu a achoswyd yn fwriadol ymhlith plant
- Darparu cymorth mewn achosion lle mae plentyn neu oedolyn ifanc yn marw'n sydyn
- Diogelu a dermatoleg
- Blwyddyn o fyfyrto: beth a newidiodd i blant sy'n derbyn gofal a mabwysiadu yn 2020

Crynodeb o'r Rhanbarthau

Mewn ysbryd o gydweithredu ac arloesi, mae aelodau'r Rhwydwaith yn mynd ati'n rheolaidd i rannu ymarfer diogelu effeithiol. Mae hynny'n eu galluogi i dynnu sylw at yr hyn sy'n gweithio yn eu maes nhw, meithrin partneriaethau effeithiol ac ymestyn eu syniadau ynghylch beth yw arfer da.

Yn ystod y pandemig, daeth timau diogelu corfforaethol ar draws GIG Cymru o hyd i ffyrdd newydd o ymateb i'r cynnydd mewn pryderon ynghylch diogelu, gan gynnal safonau uchel a chyflawni gwaith gwella arfaethedig ar yr un pryd.

Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwylans Cymru

Gwnaeth Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwylans Cymru gyfraniad sylweddol a gwerthfawr iawn i ymateb y sector iechyd i'r pandemig COVID-19 ar draws y wlad. Cafodd y cynnydd yn y galw oherwydd y coronafeirws effaith enbyd ar yr Ymddiriedolaeth ar ddechrau'r pandemig, wrth i'r pwysau gynyddu'n sydyn ar y gwasanaeth 999 a gwasanaeth 111 y GIG.

Er y pwysau cynyddol hwnnw ar wasanaethau, llwyddodd Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwylans Cymru i drosglwyddo'n llwyddiannus i system ddigidol ar gyfer adrodd ynghylch diogelu, sy'n berthnasol i Gymru gyfan, a llwyddodd i wella sgiliau gweithlu a oedd yn tyfu.

System ddigidol

Llwyddodd yr Ymddiriedolaeth i weithredu system electronig ar gyfer adrodd ynghylch diogelu, a oedd yn galluogi'r staff i roi gwybod am unrhyw bryderon i'r awdurdod lleol perthnasol, yn uniongyrchol o unrhyw leoliad gan ddefnyddio'r iPad, cyfrifiadur pen desg ac ati a roddwyd iddynt. Cyflwynwyd y system sydd ar gyfer Cymru gyfan yng nghanol y

pandemig, gyda'r holl heriau a oedd yn gysylltiedig â hynny. Fodd bynnag, mae'r ffigurau sydd wedi deillio o'r system yn dangos bod y cyfraddau adrodd ynghylch diogelu wedi cynyddu'n sylweddol.

Hyfforddiant

Parhaodd yr Ymddiriedolaeth i ddarparu mynediad i hyfforddiant parhaus o safon, a chyfluoedd rheolaidd i ymgymryd â datblygiad proffesiynol parhaus er mwyn hybu diogelu effeithiol.

Dros y cyfnod diwethaf gwelwyd cynnydd o 65% yn y ceisiadau am hyfforddiant, a oedd yn adlewyrchu'r angen i'r holl staff dros dro a alwyd i ymateb i'r argyfwng gael hyfforddiant diogelu, waeth beth oedd eu rôl. Fel un o'r ychydig asiantaethau a oedd yn gallu mynd i mewn i eiddo pobl a/neu siarad yn uniongyrchol â defnyddwyr gwasanaeth, roedd angen i staff dros dro yn ogystal â staff parhaol fod mewn sefyllfa i allu adnabod pryderon ynghylch diogelu. Llwyddodd yr Ymddiriedolaeth i gyflawni hynny drwy gyflawni busnes craidd (yn unol â'r cynllun parhad busnes ar gyfer diogelu) a sicrhau nad oedd aelodau'r tîm diogelu'n cael eu defnyddio i wneud gwaith arall, fel bod yr adnodd hanfodol yn dal yn gyflawn.

Cafodd y cynnydd yn y galw oherwydd y coronafeirws effaith enbyd ar yr Ymddiriedolaeth ar ddechrau'r pandemig, wrth i'r pwysau gynyddu'n sydyn ar y gwasanaeth 999 a gwasanaeth 111 y GIG.

Ymddiriedolaeth GIG Prifysgol Felindre

Mae Ymddiriedolaeth GIG Prifysgol Felindre wedi parhau â'i hymrwymiad i gynorthwyo staff i sicrhau bod diogelu'n dal yn fater i bawb, wrth i wasanaethau ymdopi â'r pandemig COVID-19 a oedd yn datblygu.

Parhad gwasanaethau

Mae'r gweithgarwch canlynol yn dangos ymrwymiad i barhau i ddarparu gwasanaeth diogelu o safon:-

- Parhawyd i gynnal cyfarfodydd diogelu strategol, gydag amllder y cyfarfodydd yn cael ei addasu yn ôl y lefelau risg
- Gofynnodd y Ganolfan Ganser a Gwasanaeth Gwaed Cymru am gyngor a goruchwyliaeth o ran diogelu
- Parhawyd i gyflwyno hyfforddiant ynghylch diogelu drwy ddulliau rithwir ac e-ddysgu, a oedd yn cynnwys rhaglen hyfforddi'r hyfforddwr 'Gofyn a Gweithredu'
- Cafodd arweiniad ynghylch diogelu ei ddatblygu a'i rannu wrth ymateb i faterion a oedd yn dod i'r amlwg yn ystod y pandemig, gan gynnwys brechiadau
- Dosbarthwyd llythyr newyddion am ddiogelu ar draws y sefydliad er mwyn sicrhau bod negeseuon allweddol yn cael eu rhannu
- Neilltuwyd amser i gynorthwyo'r rhaglen frechu er mwyn sicrhau bod diogelu'n cael ei ystyried yn rhan o waith cynllunio'r Ymddiriedolaeth.

Parhawyd i gynnal cyfarfodydd diogelu strategol, gydag amllder y cyfarfodydd yn cael ei addasu yn ôl y lefelau risg

Gwella

Parhaodd yr Ymddiriedolaeth i gyflawni yng nghyswllt y ddau gam gweithredu allweddol ar gyfer gwella diogelu, a nodir isod, er gwaethaf cyfyngiadau heriol ar adnoddau.

1 Sefydlu egwyddorion Gweithdrefnau Diogelu Cymru ar draws yr Ymddiriedolaeth.

- Mae polisi ac arweiniad yr Ymddiriedolaeth ynghylch Diogelu ac Amddiffyn y Cyhoedd wedi'u diwygio er mwyn adlewyrchu'r newidiadau i bolisi cenedlaethol.
- Mae'r Gweithdrefnau wedi cael eu hyrwyddo ar draws yr Ymddiriedolaeth drwy'r Llythyr Newyddion ynghylch Diogelu ac Amddiffyn y Cyhoedd ac ar sgriniau arddangos mewn mannau cyhoeddus.

2 Monitro cynllun gwella'r Ymddiriedolaeth ar gyfer hyfforddiant ynghylch cydymffurfio â gofynion diogelu ac amddiffyn y cyhoedd.

- Cafodd lefelau cydymffurfio eu monitro gan yr Adran Addysg a Hyfforddiant ac adroddwyd yn eu cylch wrth staff uwch.
- Cafodd Cynllun Gwella ei greu ar gyfer Hyfforddiant ynghylch Diogelu.
- Cafodd prospectws o Hyfforddiant ynghylch Diogelu ac Amddiffyn y Cyhoedd ei ddatblygu, a oedd yn nodi canlyniadau dysgu a grwpiau o staff perthnasol ar gyfer pob lefel o hyfforddiant.

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Hywel Dda
University Health Board

Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda

Drwy gydol y pandemig, defnyddiodd Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda amryw ddulliau gweithio er mwyn darparu gwasanaethau diogelu cyson o safon. Caiff ystod o weithgarwch a chyflawniadau eu hamlinellu isod.

Hyfforddiant a chyfathrebu

- Gwelwyd cynnydd yn nifer y bobl a ymgymrodd â hyfforddiant, ar ôl i hyfforddiant ynghylch diogelu gael ei drosglwyddo i blatfformau ar-lein, yn enwedig hyfforddiant Diogelu Oedolion Lefel 2 a hyfforddiant Gofyn a Gweithredu Grŵp 2.
- Ailddyluniwyd y dudalen ar y fewnwyd ynghylch diogelu corfforaethol ac enillodd aelodau'r tîm dylunio wobwr Tîm y Mis gan y Cadeirydd am eu gwaith.
- Dosbarthwyd llythyrau newyddion chwarterol, llythyr newyddion ynghylch diogelu a COVID-19, a negeseuon ebost i'r holl staff i'w hatgoffa i wneud i bob cyswllt gyfrif o safbwynt adnabod pryderon ynghylch cam-drin ac esgeuluso ac ymateb i'r pryderon hynny ac o safbwynt achosion o ddatgelu bod rhywun yn cael ei gam-drin neu'i esgeuluso.

Cynorthwyo plant sy'n derbyn gofal mewn cartrefi preswyl

Penodwyd Nyrs Plant sy'n Derbyn Gofal ar gyfer Cartrefi Preswyl, sef y swydd gyntaf o'i math yng Nghymru.

Yn ystod y cyfnod clo, cysylltwyd â'r holl gartrefi preswyl i blant er mwyn creu llinellau cyfathrebu newydd â'r plant a'r bobl ifanc drwy blatfformau rhithwir rhyngweithiol. Roedd clinigau ar-lein yn cynnig cyfle i'r grŵp hwn sy'n agored i niwed gael gair sydyn am unrhyw bryderon ynghylch iechyd neu bryderon eraill a oedd ganddynt yn ystod y cyfnod ansicr hwn.

Cydweithio rhanbarthol

- Yn rhan o'r ymateb i COVID-19, sefydlwyd cyfarfodydd rheolaidd â phartneriaid rhanbarthol er mwyn diogelu pobl sy'n wynebu risg o gael eu cam-drin neu'u hesgeuluso, a rhannu arfer da.
- Bu'r Meddyg a Enwyd a'r Nyrs Arweiniol Diogelu Plant yn arwain y gwaith o ddatblygu Gweithdrefn Rhanbarthol ar gyfer Rheoli Plant nad ydynt yn Cerdded nac yn Cropian.
- Cynorthwyodd y Bwrdd Iechyd i hwyluso digwyddiad dysgu rhithwir ar gyfer Adolygiad Ymarfer Plant a chafwyd adborth cadarnhaol yn ei gylch.
- Bu Nyrs Arbenigol Diogelu Plant yn arwain y gwerthusiad o hyfforddiant Gofyn a Gweithredu ar draws GIG Cymru, gan gyflwyno'r gwaith uchel ei broffil hwn i Grŵp Llywio'r GIG ar Drais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol a Rhwydwaith Diogelu'r GIG.

Adborth ynghylch y clinigau rhithwir:-

Gan berson ifanc

'Rwy'n gwybod bod angen i fi fy nghadw fy hun yn iach a dal ati i gymryd fy meddyginiaeth.'

Gan reolwr

'Mae'n wych cael pwynt cyswllt, ac mae'n berffaith ar gyfer meithrin perthynas a rhoi cyngor i'r staff a'r bobl ifanc.'

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Cwm Taf Morgannwg
University Health Board

Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg wedi ymateb i'r pandemig mewn amryw ffordd er mwyn parhau i gyflawni gwaith diogelu, cynnal safonau a gwella ei wasanaethau. Mae'r Tîm Diogelu Corfforaethol wedi dangos ei fod yn gallu ymateb yn sydyn ac yn arloesol i argyfwng, gan barhau i weithio gyda phartneriaid a sicrhau bod diogelu ac amddiffyn y cyhoedd yn dal i gael lle blaenllaw yn ei waith.

Gwybodaeth, cyfathrebu ac ymgysylltu

- Yn ystod ton gyntaf y pandemig, sefydlwyd cyfarfodydd cyfathrebu Efydd ac Arian i'r bwrdd diogelu.
- Cynhyrchwyd 'Arweiniad Diogelu yn ystod COVID' a oedd yn golygu bod gwybodaeth amserol ar gael yn hwylus i'r staff er mwyn iddynt allu cynnal ffocws ar ddiogelu ym mhob agwedd ar eu hymarfer.
- Cynhaliwyd sesiynau coffi a chlonc rhithwir bob pythefnos i staff Ansawdd, Diogelwch a Diogelu y Bwrdd Iechyd er mwyn hybu lles, cynnal cysylltiadau, rhannu'r wybodaeth ddiweddaraf gan y sefydliad ac ymateb i unrhyw bryderon neu ymholiadau.

Cyflawni gwaith arloesol a chynnal safonau

- Mae gwaith strategol a gweithredol wedi parhau i ganolbwyntio ar atal hunanladdiad a hunan-niweidio.
- Mae egwyddorion y Ddeddf Galluedd Meddyliol, diogelu ac ymwybyddiaeth o gam-drin domestig wedi'u hymgorffori mewn Gweithdrefnau Gweithredu Safonol ynglŷn â phrofi'r boblogaeth a chanllawiau ymarfer ynglŷn â phrofi'r boblogaeth. Mae ffocws cryf ar ddiogelu wedi'i sefydlu mewn egwyddorion Diwedd Oes/Na Cheisier Dadebru/gwneud penderfyniadau moesegol.

- Caiff Trefniadau Diogelu wrth Amddifadu o Ryddid eu hawdurdodi'n rhithwir, gyda chylch rheolaidd o archwiliadau gan gymheiriaid ar gyfer ansawdd, diogelwch ac effeithiolrwydd.
- Datblygwyd canolfannau ymwelwyr iechyd er mwyn parhau ag ymweliadau hollbwysig. Mae gwasanaeth brysbennu cychwynnol dros y ffôn yn penderfynu a yw'n hanfodol cynnal cyfarfod wyneb yn wyneb ynteu a ellir defnyddio dull arall o weithio.

Arloesi

- Cafodd Canolfan Feddygol Amddiffyn Plant ei sefydlu'n ganolfan ragoriaeth ar gyfer archwiliadau meddygol a chngor meddygol ynglŷn ag amddiffyn plant.
- Mewn ymateb i'r cynnydd yn nifer yr achosion o gam-drin domestig yr adroddwyd yn eu cylch yn ystod y pandemig, datblygwyd achos busnes dros gael dau Gynghorydd Annibynnol Trais Domestig i weithio ym maes iechyd. Nod y cynghorwyr yw gwella gwaith cynllunio yng nghyswllt diogelwch, cynyddu nifer yr achosion a gaiff eu cyfeirio at Gynhadledd Amlasiantaeth Asesu Risg, a gwella'r modd y caiff unigolion sy'n dioddef camdriniaeth ddomestig eu cyfeirio at gymorth.

Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro

Parhau â gweithgarwch

Parhaodd Tîm Diogelu Corfforaethol Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro ag amrywiaeth o weithgarwch diogelu arloesol yn ystod y cyfnod diwethaf, a oedd yn cynnwys:-

- Cyflwyno Ymholiad Arferol i Gam-drin Domestig ar gyfer pob oedolyn sy'n mynd i Uned Achosion Brys ers mis Ebrill 2020. O ganlyniad, mae nifer yr achosion sy'n cael eu datgelu wedi cynyddu'n sylweddol ac wedi arwain at yr angen i ddarparu mwy o wasanaethau Cynghorydd Annibynnol Trais Domestig ym maes iechyd.
- Mae'r gwaith o gyflwyno hyfforddiant a goruchwyliaeth yn ymwneud â diogelu wedi symud i blatfformau rhithwir er mwyn sicrhau parhad mewn gwasanaethau a safonau drwy gydol y pandemig.
- Lluniwyd llyfryn COVID-19 sy'n rhoi manylion yr holl wasanaethau a ddarperir ar hyn o bryd gan holl grwpiau gwasanaeth y sefydliad, a chafodd y llyfryn ei rannu'n rheolaidd â phartneriaid y Bwrdd Iechyd a phartneriaid amlasiantaeth.
- Ffurfiwyd cysylltiad rhwng y Tîm Diogelu Corfforaethol integredig a phob Bwrdd Clinigol, a oedd yn golygu bod modd i gynghorydd nyrsys diogelu a enwir gynorthwyo pob bwrdd drwy ddarparu gwybodaeth am ddiogelu.
- Datblygwyd ymhellach Uned Atal Trais Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro.

Mae'r gwaith o gyflwyno hyfforddiant a goruchwyliaeth yn ymwneud â diogelu wedi symud i blatfformau rhithwir er mwyn sicrhau parhad mewn gwasanaethau a safonau drwy gydol y pandemig.

Cynnig lleoliadau er mwyn datblygu

Cynigiwyd amryw leoliadau sydd wedi helpu i wella sgiliau ymarferwyr presennol ac ymarferwyr y dyfodol:-

- Cynigiwyd lleoliadau'n ymwneud yn benodol â diogelu i fyfyrwyr nyrsio.
- Cynigiwyd lleoliadau i fyfyrwyr meddygaeth yn eu 4edd flwyddyn gwblhau archwiliad diogelu er mwyn gwella eu gwybodaeth nhw am ddiogelu a darparu gwybodaeth werthfawr i'r sefydliad.
- Cynigiwyd lleoliadau i 2 nyrs gymwys o Unedau Achosion Brys a oedd yn gorfod eu gwarchod eu hunain. Helpodd hynny i ddatblygu eu gwybodaeth am ddiogelu, a byddant yn gallu rhannu'r wybodaeth honno â'u timau yn yr Unedau Achosion Brys pan fyddant yn dychwelyd yno.

Cydweithio

- Parhawyd i ddatblygu proses yr Adolygiad Diogelu Unedig Sengl er mwyn gweithio tuag at ddull mwy canolog, rhagweithiol a strwythuredig a fydd yn ei gwneud yn haws dysgu o adolygiadau o ddigwyddiadau angheuol.

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Betsi Cadwaladr
University Health Board

Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Mae Tîm Diogelu Corfforaethol Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr wedi parhau i weithio gyda phartneriaid ac arloesi wrth ymarfer. Mae'r gweithgarwch allweddol fel a ganlyn:-

Ymgysylltu â phartneriaid

- Bu Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn gweithio gydag Awdurdod Lleol Conwy a Heddlu Gogledd Cymru ar y Rhaglen Arweinwyr Ymarfer ar gyfer Cam-drin Plant yn Rhywiol, a gyflwynir gan y Ganolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol (sefydliad amlldisgyblaethol a ariennir gan y Swyddfa Gartref). Mae'r hyfforddiant arbenigol wedi cynyddu gwybodaeth a hyder yn y sefydliad i adnabod achosion o gam-drin plant yn rhywiol ac i ymateb iddynt, ac mae cynlluniau ar waith i rannu'r hyn a ddysgwyd ar draws y Bwrdd Iechyd.
- Mae'r Tîm Diogelu Corfforaethol wedi bod yn ymgynghori â darparwyr addysg uwch i greu lleoliadau ar gyfer myfyrwyr nyrsio ôl-raddedig yn y gwasanaeth; bydd y rhain yn cynnig cyfle i fyfyrwyr ymwneud â datblygiadau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol ym maes diogelu er mwyn llywio eu hymarfer proffesiynol yn y dyfodol.

Gwella ymarfer

- Mae'r Tîm Diogelu Corfforaethol wedi adolygu'r hyn a ddysgwyd o Adolygiadau Ymarfer Plant ac wedi meincodi ei ymarfer ei hun ar sail hynny, sydd wedi arwain at ddwy fenter newydd:-

1 Cyfarfodydd diogelu amlbroffesiwn wythnosol ym mhob Adran Achosion Brys er mwyn adolygu achosion y plant dan un oed a ddaeth i'r adrannau gydag anaf i'w pen a/neu losg, ac achosion y plant dan ddwy oed a ddaeth i'r adrannau gyda thorasgwrn.

2 Datblygu Pecyn Hyfforddiant Anableddau Dysgu Lefel 3 er mwyn cynorthwyo ymarferwyr i ofalu am fenywod beichiog/partneriaid sydd ag anabledd dysgu a allai effeithio ar eu gallu i fagu plentyn.

- Fel mesur dros dro, penodwyd Arbenigwr Diogelu i fod yn Bwynt Cyswllt Unigol i weithio mewn isadran yn y sefydliad. Roedd cael yr arbenigwr hwn yn golygu bod modd cynnig goruchwyliaeth i unigolion a grwpiau a goruchwyliaeth ad hoc i oedolion, a chynnig cymorth i staff a oedd yn cwblhau adroddiadau risg, asesiadau risg a chynlluniau amddiffyn. Roedd y Pwynt Cyswllt Unigol hefyd yn gallu cynnig cymorth mewn cyfarfodydd llywodraethu allweddol, a thriongli data pan fyddai pryderon cynnar ynghylch diogelu'n cael eu rhannu. Canlyniad hynny i'r gwasanaeth oedd gwelliant mewn ansawdd adroddiadau, a gafodd ei gydnabod yn arfer gorau gan yr awdurdod lleol, Arolygiaeth Iechyd Cymru a Bwrdd Diogelu Oedolion Gogledd Cymru.
- Mae ail gam y rhaglen Rheoli Risg Trawma ar waith erbyn hyn. Cynhaliwyd gwerthusiad llawn yn 2020-2021 a chafwyd canlyniadau cadarnhaol da. Mae 8 yn rhagor o Ymarferwyr Rheoli Risg Trawma yn cael eu hyfforddi yn 2021-2022.

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd
Addysgu Powys
Powys Teaching
Health Board

Bwrdd Iechyd Addysgu Powys

Yn ystod y pandemig, dwysaodd Bwrdd Iechyd Addysgu Powys ei ofal i blant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal, yn enwedig y rheini a oedd mewn lleoliadau preswyl. Ar lefel sefydliadol, arweiniodd mwy o gyfathrebu a gweithgareddau hyfforddi at gryfhau gwasanaethau diogelu er mwyn adlewyrchu cyd-destun a oedd yn newid.

Cartrefi preswyl i blant

- Dechreuwyd cynnal cyfarfodydd amlasiantaeth ar ddechrau'r cyfnod clo er mwyn canolbwyntio ar anghenion plant mewn cartrefi preswyl. Roedd nyrsys plant sy'n derbyn gofal yn gyswllt cryf o ran cyfathrebu ar gyfer y grŵp hwn.
- Rhannwyd gwybodaeth ag aelodau'r grŵp am lefel yr achosion o COVID-19 a bu modd iddynt baratoi pobl ifanc ar gyfer cael profion.

Rhoi blaenoriaeth i blant sy'n derbyn gofal

- Cafodd y camau sydyn a gymerwyd i gyflwyno'r cyfnod clo oherwydd COVID-19 effaith yn syth ar Dîm Plant sy'n Derbyn Gofal y Bwrdd, a bu'n rhaid ymateb yn gyflym er mwyn sicrhau y byddai modd i'r staff weithio gartref yn ddiogel ac er mwyn cyflwyno mesurau dros dro i hybu o bell ddiogelwch a lles plant sy'n derbyn gofal.
- Parhaodd nyrsys plant sy'n derbyn gofal i gynorthwyo gweithwyr proffesiynol a phlant dros y ffôn neu ar blatfformau rhithwir rhyngweithiol. Roedd y gwasanaethau'n cynnwys asesiadau iechyd, adolygiadau, cynlluniau llwybr ar gyfer pobl ifanc 16+ oed, cyfarfodydd strategaeth a bod yn bwynt cyswllt ar gyfer cymorth i blant.
- Datblygwyd adnodd asesu risg er mwyn gallu cynnal rhai asesiadau iechyd wyneb yn wyneb yn yr awyr agored gan gadw pellter cymdeithasol.

Effaith y cyfnod clo o safbwynt Plentyn sy'n Derbyn Gofal

"Roeddwn yn teimlo'n ypsét am na fyddwn byth eto efallai'n cael cyfle i wneud pethau syml fel mynd i Primark ac ati."

"Mae'n anodd iawn treulio deg wythnos ar eich pen eich hun mewn cartref gofal."

"Roedd ofn arna i."

"Does gen i ddim cyswllt o gwbl yn awr â fy nheulu."

"Doeddwn i ddim yn gwybod beth fyddai'n digwydd pe bai'r staff yn mynd yn sâl."

"Roeddwn yn gofidio y byddai fy iechyd meddwl yn gwaethygu."

"Mae popeth wedi newid yn llwyr."

"Nid sefyllfa deuluol mohono."

"Rwy'n credu bod pobl wedi bod yn anghyfrifol iawn. Mae'n gwneud i fi deimlo'n ypsét ac yn rhwystredig."

"Oni bai am y cyfnod clo, byddwn i mewn gwaith erbyn hyn."

"Roeddwn yn siarad llawer â phobl ar-lein, ond yn y diwedd fe roddais y gorau i hynny."

"Yr unig beth rwy'n cael gwneud yw mynd i'r garej."

Cyfathrebu

- Paratoi llythyrau newyddion misol ar thema'n ymwneud â diogelu, a oedd yn ymdrin â phynciau megis: goruchwyliaeth, cydsyniad, cam-drin plant yn rhywiol a chyfrifoldebau proffesiynol.
- Briffio'r Grŵp Strategol yn fisol am faterion diogelu, gan grynhoi materion allweddol, arweiniad a diweddariadau.

Hyfforddiant

Defnyddiwyd dull dysgu cyfunol, a oedd yn cynnwys:-

- Cyflwyno hyfforddiant drwy Microsoft Teams ar gyfer: Diogelu Oedolion a Phlant Lefel 3, Hyfforddiant Gofyn a Gweithredu Grŵp 2 – Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol, Y Ddeddf Galluedd Meddyliol, Trefniadau Diogelu wrth Amddifadu o Ryddid a Phlant sy'n Derbyn Gofal.
- Cyflwyno platfform 'Dysgu Modwlar' gan gynnig mynediad hyblyg i ddeunyddiau hyfforddiant.
- Diweddarau Pasbort Hyfforddiant Cymwyseddau Bwrdd Iechyd Addysgu Powys, gan gynnwys pasbort enghreifftiol.

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Bae Abertawe
Swansea Bay University
Health Board

Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe

Mae Tîm Diogelu Corfforaethol Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe wedi parhau i fwrw ymlaen â gwaith arloesol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, gan ddangos bod diogelu yn dal yn flaenoriaeth.

Canolbwyntio ar Ddiogelu Cyd-destunol

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe yn aelod allweddol o Raglen Diogelu Cyd-destunol Prifysgol Swydd Bedford ac Awdurdod Lleol Abertawe, sy'n archwilio newidiadau i systemau ym maes gwasanaethau plant, natur niwed y tu allan i'r teulu a'r ymatebion i hynny, ymyriadau cyd-destunol ymhlith cyfoedion, ysgolion a chymunedau, ac ymgysylltu â'r sector.

Gan weithio gyda phartneriaid amlasiantaeth, defnyddiwyd fframwaith deddfwriaethol amddiffyn plant i ganolbwyntio ar ddiogelwch yn y gymuned, er mwyn datblygu ymatebion i niwed y tu allan i'r teulu.

Mae mynychu cyfarfodydd ynghylch Diogelu Cyd-destunol, Plant sydd ar Goll ac Achosion o Gamfanteisio ar Blant a Masnachu Plant wedi arwain at rannu gwybodaeth ag adrannau achosion brys, gwasanaethau iechyd rhywiol, nyrsys ysgol, Gwasanaethau Plant sy'n Derbyn Gofal a Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed er mwyn codi ymwybyddiaeth ynghylch risgiau sy'n gysylltiedig â Diogelu Cyd-destunol.

Ymestyn oriau'r ddesg ddyletswydd

Mae oriau "desg ddyletswydd" y Tîm Diogelu Corfforaethol wedi'u hymestyn er mwyn ateb y galw cynyddol gan staff am gyngor a chymorth ynghylch diogelu. Mae'r ddesg yn cysylltu â gwasanaeth arweiniad a chngor dros y ffôn Consultant Connect, ac mae ar gael yn hwylus i staff gofal sylfaenol a gofal eilaidd.

Cryfhau cyfathrebu

- Lansio cyfleuster SharePoint ar gyfer diogelu, sy'n golygu bod gwybodaeth ddefnyddiol ar gael yn hwylus i'r holl staff.
- Mae Canllaw i Brosesau Diogelu yn ystod y pandemig COVID-19 wedi'i ddatblygu a'i rannu.
- Mae gwaith parhaus yn digwydd gydag asiantaethau perthnasol sy'n bartneriaid i ni, er mwyn ymateb i bryderon ynghylch diogelu a cham-drin domestig.
- Mae aelodau'r Tîm Diogelu Corfforaethol yn mynychu cyfarfodydd ysbyty a gynhelir i asesu a yw claf yn ffit yn feddygol i'w ryddhau, er mwyn tynnu sylw at ystyriaethau diogelu.

Mae IRIS (rhaglen Trais Domestig a Cham-drin Domestig ar gyfer practisiau meddygon teulu) wedi'i chyflwyno yn ardaloedd clwstwr meddygon teulu Castell-nedd a Chwm Nedd.

Hyfforddiant

- Mae Hyfforddiant Diogelu Pobl Lefel 3 a Hyfforddiant Gofyn a Gweithredu yn parhau i gael eu darparu drwy ddulliau cyfunol (platfform rhithwir ac wyneb yn wyneb).
- Mae gweminar wedi'i datblygu ynghylch y Safonau Amddifadu o Ryddid ar gyfer pobl ifanc 16 ac 17 oed.

Cryfhau gweithgarwch

- Mae'r Tîm Diogelu Corfforaethol a'r Grŵp Gwasanaethau Iechyd Meddwl ac Anableddau Dysgu yn cyfrannu at y cyfarfodydd rhanbarthol Ymateb yn Sydyn i Achosion o Hunanladdiad gan Oedolion, a arweinir gan yr awdurdod lleol, gan ddarparu arbenigedd ym maes diogelu.
- Mae archwiliadau Sicrwydd ynghylch Diogelu ar Wardiau wedi'u gweithredu ar draws y Bwrdd Iechyd, gan gryfhau lefel y sicrwydd y mae wardiau'n ei rhoi i'r bwrdd.

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Aneurin Bevan
University Health Board

Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan

Sicrhodd Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan barhad o ran ei waith diogelu drwy gydol y pandemig drwy ddefnyddio dull a oedd yn seiliedig ar ganolfannau.

Dysgu parhaus

Llwyddwyd i gynnal momentwm gweithgarwch dysgu, a oedd yn cynnwys:-

- Sesiynau hyfforddi'r hyfforddwr er mwyn hwyluso Hyfforddiant Gofyn a Gweithredu Grŵp 2
- Gweithredu Cofnod Dysgu Cymwyseddau Diogelu Oedolion Lefel 3
- Diweddarau'r Cofnod Dysgu Cymwyseddau Diogelu Plant Lefel 3
- Sesiynau hyfforddi byr ynghylch pynciau penodol ac yn seiliedig ar gymwyseddau, er mwyn i ymarferwyr allu cyflawni gofynion eu rôl
- Lansio tudalen ynghylch addysg ar y we ac ail-lansio llythyr newyddion mewnol ynghylch diogelu

Cyflawniadau eraill

- Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan oedd y Bwrdd Iechyd cyntaf yng Nghymru i ennill gwobr Nod Barcud y Safonau Cenedlaethol ar gyfer Cyfranogiad Plant a Phobl Ifanc. Mae'r wobwr, a gefnogir gan Lywodraeth Cymru, yn dangos bod plant a phobl ifanc yn cymryd rhan weithredol ym mhroses y sefydliad ar gyfer gwneud penderfyniadau.
- Cyflwynwyd sesiwn gwella sgiliau i staff uwch Heddlu Gwent ynghylch ymateb i farwolaethau annisgwyl ymysg plant (PRUDiC).

Canolfannau diogelu ar draws Awdurdodau Lleol

Bu Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan yn gweithio gyda'r Rhaglen Gweithredu'n Gynnar gyda'n Gilydd yng Ngwent i weithredu amryw fentrau partneriaeth i gryfhau'r modd y mae gwasanaethau wedi'u hintegreiddio a chryfhau gwaith diogelu, ymyrryd yn gynnar ac atal er mwyn gwella canlyniadau i blant a theuluoedd. Gwnaed hynny drwy sefydlu Canolfannau Diogelu ym mhob un o'r ardaloedd awdurdod lleol.

Mae'r Tîm Diogelu Corfforaethol wedi chwarae rhan allweddol o safbwynt cynorthwyo gyda'r gwaith hwn, fel a ganlyn:

Rhannu gwybodaeth

Er mwyn cynorthwyo i rannu gwybodaeth yn rhan o'r trefniadau drws ffrynt amlasiantaeth, sefydlwyd Pwyntiau Cyswllt Unigol yn y gwasanaethau canlynol:

- Gwasanaeth Ymwelwyr Iechyd
- Gwasanaeth Nyrsys Ardal
- Gwasanaethau Iechyd Meddwl (Iechyd Meddwl Pobl Hŷn ac Iechyd Meddwl Oedolion)
- Llinell ymgynghori ar gyfer Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed, gan gynnwys trefniadau mewn argyfwng.

Gwneud penderfyniadau

- Darparodd Canolfan y Tîm Diogelu Corfforaethol gymorth ar gyfer gwneud penderfyniadau amlasiantaeth amserol ynghylch diogelu, drwy ddarparu cyngor strategol.

Manteision

Mae manteision y model hwn yn cynnwys: rhannu gwybodaeth yn gynharach; gwneud penderfyniadau amlasiantaeth amserol; defnydd gwell o adnoddau; ymatebion gwell ac integredig i faterion diogelu, y bydd pob un ohonynt yn y pen draw yn arwain at ganlyniadau gwell i blant, oedolion a'u teuluoedd.

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Iechyd Cyhoeddus Cymru

Diogelu staff a darparu arbenigedd

Fel yr asiantaeth allweddol ar gyfer iechyd cyhoeddus yng Nghymru, roedd gan Iechyd Cyhoeddus Cymru gyfrifoldebau pwysig yn ystod pob un o gyfnodau'r pandemig. Aeth y sefydliad ati'n sydyn i sefydlu Canolfan Gyswllt Genedlaethol a fu'n ymdrin â llawer o alwadau gan y cyhoedd a chan weithwyr proffesiynol o'r sector iechyd a gofal ac o awdurdodau lleol. Bu'n rhaid i'r staff ymdrin ag amrywiaeth eang o ymholiadau, a hynny weithiau gan aelodau o'r cyhoedd a oedd yn agored i niwed. Darparwyd cymorth o ran lles i'r sawl a oedd wedi gorfod ymdrin â galwadau trawmatig, a chawsant eu cyfeirio at asiantaethau iechyd meddwl i gael mwy o gymorth. At hynny, cyflwynwyd sesiynau ôl-drafod ar ddiwedd sifftiau yn y ganolfan alwadau.

Gwella sgiliau ar gyfer y pandemig

Datblygodd Iechyd Cyhoeddus Cymru fodiwl hyfforddiant ynghylch diogelu, yn rhan o becyn hyfforddiant penodol ynghylch COVID-19. Roedd yr hyfforddiant ar gyfer holl staff Iechyd Cyhoeddus Cymru, a chafodd ei ddefnyddio gan y GIG a staff awdurdodau lleol a oedd yn gweithio yn y timau Profi, Olrhain a Diogelu rhanbarthol.

At hynny, aethpwyd ati i wella sgiliau staff y ganolfan gyswllt ymhellach wrth i faterion diogelu newydd ddod i'r amlwg, e.e. pobl ar y ffôn a oedd yn ystyried cyflawni hunanladdiad, cam-drin domestig, rheolwyr cartrefi gofal yn ymdrin â materion yn ymwneud â rhyddid, ac ati.

Gweithio mewn partneriaeth

Datblygodd Iechyd Cyhoeddus Cymru Weithdrefnau Gweithredu Safonol ar gyfer:

- hunanbrofi am COVID-19 (yn arbennig ar gyfer plant a phreswylwyr cartrefi gofal a allai fod heb alluedd)
- unedau profi drwy ffenest y car yng Nghymru

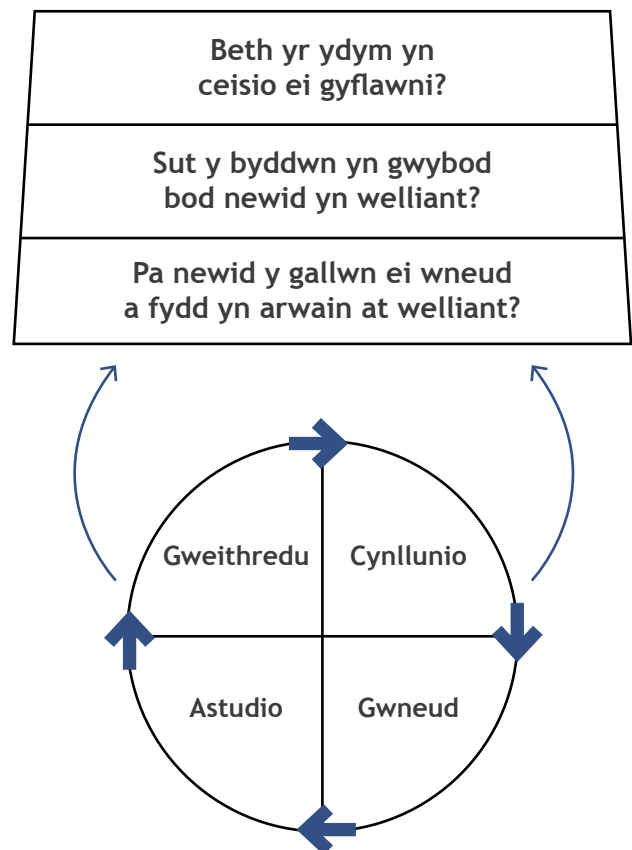
Bu Iechyd Cyhoeddus Cymru yn cynorthwyo'r uned profi drwy ffenest y car yn Stadiwm Dinas Caerdydd,

a chafodd yr Arweinydd Diogelu a Enwyd ei adleoli i gynorthwyo'r gwaith.

Ailystyried caniatâd ar gyfer sgrinio

Dechreuodd Iechyd Cyhoeddus Cymru gynnal adolygiad o ddull y sefydliad o gael a chofnodi caniatâd i roi triniaeth mewn gwasanaethau sgrinio. Cafodd yr adolygiad ei ysgogi wedi i deuluoedd fynegi pryder, a bu'n ystyried sefyllfa gweithwyr gofal iechyd heb eu cofrestru fel pobl sy'n gwneud penderfyniadau. Yn y lle cyntaf, cafodd prosesau eu hadolygu er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r Ddeddf Galluedd Meddyliol. Yna, bu Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gweithio ochr yn ochr â Chronfa Risg Cymru a Gwasanaethau Cyfreithiol Iechyd Cymru i adolygu opsiynau ar gyfer treialu dull newydd o fynd i'r afael â'r mater hwn.

Model ar gyfer Gwella

Gweithgarwch yn y dyfodol

Bwrw golwg yn ôl ac ymlaen

Wrth edrych tuag at 2021/22, mae'n bwysig bod y Rhwydwaith yn ystyried dyfodol diogelu, yn enwedig gan fod y flwyddyn a aeth heibio wedi bod mor heriol.

Rhaid i ni sicrhau bod cynnydd da'n cael ei gynnal, a bod yr addasiadau a wnaed yn cael eu gwerthuso'n gadarn er mwyn i ni allu parhau â nhw neu roi'r gorau iddynt, yn dibynnu ar y budd a gynigir i ddefnyddwyr gwasanaeth GIG Cymru.

Mae'r Rhwydwaith yn bwriadu parhau â'r gwelliannau a nodwyd yn yr adroddiad hwn. Bydd llawer o feysydd y Cynllun Gwaith cyfredol yn parhau yn 2021/22 gan fod y gwaith yn dal i fynd rhagddo. Mae'r meysydd hynny fel a ganlyn: Y Matrics Aeddfedrwydd Diogelu, Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol, Y Ddeddf Galluedd Meddyliol (Diwygio), Unwaith i Gymru, gwella sgiliau o ran diogelu, a Fframwaith Asesu Iechyd ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal. Bydd adroddiadau blynyddol yn y dyfodol yn adrodd ynghylch cynnydd yn y meysydd hydredol hyn.

Sganio'r gorwel

At hynny, ceir nifer o flaenoriaethau y mae'r Rhwydwaith wedi penderfynu eu cynnwys yn ei waith sganio'r gorwel ar gyfer y flwyddyn nesaf. Mae'r meysydd allweddol fel a ganlyn:-

Y broses adfer wedi COVID-19 – GIG Cymru

Wrth i ni symud drwy'r pandemig, rhaid i'r Rhwydwaith ystyried anghenion yr Ymddiriedolaethau a'r Byrddau wrth iddynt ddechrau dod at eu hunain wedi blwyddyn o weithio mewn amodau argyfyngus. Rydym yn rhagweld y bydd angen cymorth ac arweiniad gwell mewn meysydd diogelu statudol megis hyfforddiant a goruchwyliaeth.

Yn ogystal, mae'n rhaid i ni sicrhau bod cymorth yn cael ei roi wrth i staff symud o gynorthwyo'r ymateb i COVID yn ôl i'w swyddi parhaol. Bydd hwn yn gyfnod o newid i lawer o'n cydweithwyr yn GIG Cymru, a dylem weithio i sicrhau bod sgiliau, hyder a chymhwysedd cydweithwyr yn cael eu meithrin yn ystod y cyfnod dan sylw. Bydd yr ymrwymiad hwn yn sicrhau bod effeithiau emosiynol symud yn ôl i fusnes diogelu 'normal' yn cael eu hystyried.

Byddwn hefyd yn sicrhau bod y newidiadau llwyddiannus i ffyrdd y Rhwydwaith o weithio yn parhau: megis cyfarfodydd rhithwir, goruchwyliaeth anffurfiol a hyfforddiant rhithwir. Bydd yr agweddau sydd wedi bod yn heriol, er enghraifft sesiynau gwerthuso cymheiriaid a diwrnodau dysgu, yn cael eu gwerthuso'n gyson er mwyn deall sut a phryd y gellir gwneud newidiadau diogel.

Rydym yn cydnabod na fydd y broses adfer wedi COVID-19 yn dilyn llwybr syth, ac ni allwn ragweld a fydd cynnydd eto yn nifer yr achosion o COVID-19 neu a fydd cyfnodau clo'n digwydd eto yn y dyfodol. O ganlyniad, byddwn yn parhau â'r un dull hyblyg ac ystwyth ag a ddefnyddiwyd yn 2020/21 o ymdrin â chymorth o ran diogelu.

Y broses adfer wedi COVID-19 – Defnyddwyr gwasanaeth

Mae anghenion defnyddwyr gwasanaeth yn ganolog i'r Rhwydwaith. Wrth i ni symud drwy'r pandemig, rhaid i effeithiau COVID-19 ac anghenion ein cymunedau wedi hynny gael eu cynnwys yng nghynlluniau'r Rhwydwaith.

Gwyddom fod y goblygiadau wedi bod yn sylweddol i'r sawl sy'n byw mewn amgylcheddau bregus yn barod ac i'r rheini y mae'r pandemig wedi gwaethygu eu problemau o ganlyniad i ddiweithdra, arwahanrwydd a straen. Yn benodol, gwelwyd cynnydd yn nifer yr achosion o gam-drin domestig a cham-drin plant a phroblemau iechyd meddwl a ddatgelwyd i linellau cymorth a gwasanaethau'r GIG. Rhaid i ni gydnabod nad oedd eu cartref yn lle diogel i lawer o oedolion a phlant a bod cydweithwyr sy'n gweithio yn rheng flaen y GIG wedi bod yn gweld, ac y byddant yn parhau i weld, effeithiau 'niwed cudd' ar ôl y pandemig.

Bydd y Rhwydwaith yn parhau i hwyluso'r gwaith o rannu ymchwil, prosiectau a chynlluniau ym maes diogelu sy'n ymwneud â defnyddwyr gwasanaeth a'r broses adfer wedi'r pandemig ar draws GIG Cymru. Fel grŵp cydweithredol ac amlasiantaeth, mae'r Rhwydwaith yn y sefyllfa orau i arwain ar waith dysgu ac arloesi sy'n gysylltiedig â diogelu, a fydd yn galluogi defnyddwyr gwasanaeth ledled Cymru i elwa o welliannau yn y blynyddoedd sydd i ddod.

Diogelu Cyd-destunol

Mae Diogelu Cyd-destunol yn cydnabod bod trais a chamdriniaeth yn gallu bod yn rhan o'r cydberthnasau y bydd pobl ifanc yn eu creu y tu allan i'w teulu, mewn cymunedau, ysgolion ac ar-lein. Gall hynny gynnwys masnachu mewnol hefyd, a welir mewn achosion o gamfanteisio ar blant yn droseddol ac yn rhywiol. Er mwyn deall diogelwch pobl ifanc yn iawn, a'u hamddiffyn os bydd cydberthynas yn troi'n un niweidiol, rhaid i ystyriaethau ynghylch diogelu gynnwys cydberthnasau y tu allan i'r cartref a'r teulu. Mae angen i ymyriadau a chymorth fod ar gael yn y mannau y mae plant yn treulio amser ac yn cymdeithasu ynddynt, boed yn fannau diriaethol neu ar ffonau clyfar, y cyfryngau cymdeithasol a'r rhyngwyd.

Er mwyn rhoi sicrwydd bod dull holistaidd o ddiogelu pobl ifanc wedi'i ymgorffori yn GIG Cymru, mae'r Rhwydwaith wedi ymrwymo i sicrhau bod Diogelu Cyd-destunol yn cael ei ymgorffori yn ei holl ffrydiau gwaith, gan gysylltu â meysydd megis Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol, Atal Trais, Plant sy'n Derbyn Gofal/mabwysiadu, hyfforddiant a'r Matrics Aeddfedrwydd Diogelu. Drwy'r Rhwydwaith gallwn geisio codi ymwybyddiaeth ar draws GIG Cymru, a fydd yn galluogi staff i adnabod pryderon yn y gymuned, a thrwy hynny ddiogelu pobl ifanc yn well.

Mae angen i ymyriadau a chymorth fod ar gael yn y mannau y mae plant yn treulio amser ac yn cymdeithasu ynddynt, boed yn fannau diriaethol neu ar ffonau clyfar, y cyfryngau cymdeithasol a'r rhyngwyd.

Atal trais

Sefydlwyd Uned Atal Trais Cymru yn 2019 er mwyn mynd i'r afael â thrais yn ne Cymru gan ddefnyddio cyllid gan y Swyddfa Gartref. O safbwynt yr Uned Atal Trais, mae trais yn cynnwys: cam-drin domestig, trais rhywiol a chamfanteisio rhywiol, trais difrifol a throseddol ymhlith pobl ifanc a chaethwasiaeth fodern.

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae'r Uned wedi ymestyn ei gwaith i gynnwys Cymru gyfan. O ganlyniad, mae'r Tîm Diogelu Cenedlaethol wedi penderfynu cyd-fynd yn agos â'r Uned er mwyn sicrhau bod GIG Cymru a'r Rhwydwaith yn ymwneud â gwaith atal trais.

Bydd hynny'n cynorthwyo i ymgorffori agenda'r Uned Atal Trais ar draws lleoliadau gofal iechyd, a fydd o fantais i les defnyddwyr gwasanaeth a gweithwyr gofal iechyd proffesiynol ar draws GIG Cymru.

Casgliad

I gloi, mae 2020 a 2021 wedi bod yn flynyddoedd heb eu tebyg i ofal iechyd, o ganlyniad i'r pandemig COVID-19. Mae oedolion, pobl ifanc a phlant ar draws y byd wedi teimlo effaith pwysau'r pandemig, a gwelwyd galw digynsail o safbwynt materion diogelu'n benodol.

Mae cartrefi a oedd yn ymdopi'n dda cyn y pandemig wedi cael eu hysgwyd gan arwahanrwydd, diweithdra, tlodi, salwch, profedigaeth a straen. Mewn cartrefi a oedd eisoes yn wynebu heriau megis cam-drin domestig, problemau iechyd meddwl a cham-drin plant, mae'r problemau hynny wedi gwaethgu ac mae llinellau cymorth megis Cymorth i Fenywod Cymru a Childline wedi gweld cynnydd yn nifer y galwadau gan blant ac oedolion sydd mewn sefyllfa argyfyngus.

Fel y mae'r adroddiad hwn yn dangos, mae lefelau cynhyrchiant y Rhwydwaith wedi parhau'n gyson er gwaethaf blwyddyn heriol oherwydd y pandemig. Gwelwyd arloesi a momentwm yng nghyswllt gweithgarwch pwysig er mwyn sicrhau bod safonau uchel wedi'u cynnal o safbwynt diogelu'n genedlaethol.

Rydym yn canmol gwytnwch yr Ymddiriedolaethau a'r Byrddau wrth iddynt ymateb yn hyblyg i adfyd na welwyd mo'i debyg o'r blaen. Er ein bod yn bragmatig ynghylch yr heriau a ddaw, mae'r Rhwydwaith yn teimlo bod y dyfodol ar gyfer diogelu yng Nghymru yn edrych yn gadarnhaol. Mae'r newidiadau angenrheidiol y dechreuwyd eu cyflwyno eisoes, a'r rhai a fydd yn cael eu datblygu yn ystod y deuddeg mis nesaf a thu hwnt, yn argoeli'n dda ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth yng Nghymru.

Diolch am ddarllen Adroddiad Blynyddol Rhwydwaith Diogelu GIG Cymru 2020/2021; hoffem ddymuno iechyd da i chi ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod.

